

vestnik

Letnik XIX.

Celovec, petek, 7. avgust 1964

Štev. 32 [1148]

Eno leto sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov

5. avgusta 1963 so Amerika, Sovjetska zveza in Velika Britanija sklenile sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov; v naslednjih tednih in mesecih se je sporazumu pridružila večina ostalih držav v svetu, tako da je bila s tem v veliki meri odstranjena nevarnost, ki jo je za človeštvo predstavljalo preizkušanje atomskega orožja in s tem povzročena zastrupitev ozračja.

Po enem letu veljavnosti tega sporazuma se nevarnost atomske vojne seveda še ni bistveno zmanjšala. Zaloge jedrskega orožja slej ko prej visijo nad človeštvom kot Damoklejev meč. Vendar pa je moskovski sporazum — prvi konkretni sporazum med Vzhodom in Zahodom — kljub temu velik korak naprej po poti zmanjšanja napetosti v svetu. Posebno zato, ker je pokazal, da so ob dobri volji obeh strani vsekakor dane možnosti za sporazumevanje.

Ob prvi obletnici moskovskega sporazuma je dal predsednik sovjetske vlade Hruščov posebno izjavo, v kateri ugotavlja, da morata Vzhod in Zahod najti način za utrditev in razvoj medsebojnega zaupanja ter zagotavlja, da Sovjetska zveza ne bo štedila z naporji za zmanjšanje mednarodne napetosti in za okrepitev miru.

Lansko leto, po sklenitvi moskovskega sporazuma — pravi Hruščov — je obogatelo mednarodno življenje z novimi izkušnjami. Če bo obstajala neka stopnja zaupanja, je moč napredovati po poti mednarodnega pomirjenja in sklenitve sporazumov na raznih sektorjih, ne da bi bilo nujno potrebno skleniti posebne pogodbe, temveč na podlagi politike medsebojnega zgleada. Zato je nujno potrebno obrniti to stopnjo zaupanja in storiti vse, da se ne zmanjša: nasprotno, zaupanje se mora okrepiti z vsemi sredstvi.

Nato predsednik Hruščov v svoji izjavi naglašja, da je potrebno mnogo dela za okrepitev miru in da Sovjetska zveza ne bo ostajala za drugimi državami pri tej plemeniti dejavnosti. Ko poudarja blagodejne učinke moskovskega sporazuma, ugotavlja, da ta sporazum in morebitni sporazumi o drugih vprašanih sicer ne rešujejo temeljnih vprašanj razorožitve, pač pa ti uspehi prispevajo ke zblizanju stališč, s katerih se more temeljno vprašanje razorožitve lažje načeti. To pomeni, da je treba proučiti druga vprašanja. V prvi vrsti je treba dokončno napraviti konec posledicam druge svetovne vojne z mirno ureditvijo nemškega vprašanja, kajti brez tega je težko načeti splošno in popolno razorožitev, katere važnost vsi priznavamo. Druga točka, ki jo je treba načeti, je svetovni sporazum proti uporabi sile pri reševanju ozemeljskih sporov, treba pa je odstraniti žarišča napetosti tudi na karibskem področju, v jugovzhodni Aziji, na Cipru in na Arabskem polotoku.

Ob obletnici sklenitve moskovskega sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov je predsednik britanske vlade Douglas Home naslovil na predsednika sovjetske vlade Hruščova poslanico, v kateri izraža odločnost britanske vlade, da se hoče sporazumno s svojimi zavezniki zavzemati za zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom in po poti razorožitve delovati za okrepitev miru v svetu. Sicer je ostalo še mnogo problemov neresenih — pravi predsednik Home — vendar je prepričan, da se tudi na teh področjih lahko doseže napredek. Moskovski sporazum pa je po njegovem mnenju prvi korak na poti do razorožitve in hkrati zelo pomemben prispevek za zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom.

O novem vzdušju v odnosih med Vzhodom in Zahodom govori tudi nedavno zborovanje ameriških in sovjetskih intelektualcev v Leningradu, prirejeno pod naslovom »Konferenca sovjetskih in ameriških državljancev«. Ob zaključku te konference je bilo objavljeno uradno sporočilo, v katerem poudarjajo važnost iskanja primernih sredstev za izboljšanje odnosov med obema državama. Sporočilo naglašja posebno odgovornost Sovjetske zveze in Amerike za preprečitev svetovne jedrske katastrofe in se zavzema za nenehno napredovanje po poti sporazumne razorožitve, kakor tudi za uvedbo delnih ukrepov. Na konferenci so predvsem govorili o obrambi miru in o izboljšanju mednarodnega ozračja ter v prijetnejšem ozračju razpravljali o predlogih, ki jih bodo posredovali obema vladama.

13. Avstrijski lesni sejem v Celovcu odprt v navzočnosti mnogih domačih in tujih predstavnikov

Včeraj je bil v Celovcu slovesno odprt 13. Avstrijski lesni sejem — Koroški sejem — na katerem sodeluje daleč nad 1000 razstavljalcev iz 19 držav. Kako velikega pomena je ta prireditev ne le za Koroško marveč za vso Avstrijo in sploh za njen položaj v mednarodnem gospodarstvu, ja pokazala udeležba domačih in tujih predstavnikov na otvoritveni slavnosti.

Kot zastopniki zvezne vlade so se otvoritve udeležili minister za trgovino in obnovo dr. Bock, minister za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Schleiner in državni sekretar dr. Weikhart ter visoki uradniki posameznih ministrstev. Zaradi bolezni zadržanega deželnega glavarja Wedeniga je zastopal namestnik deželnega glavarja Sima, ki je bil na slavnosti navzoč z ostalimi člani koroške deželne vlade. Med častnimi gosti so bili tudi predsednik deželne zbornice Tillian, številni državni in deželni poslanci, predstavniki zbornic in drugih deželnih ustanov ter župani mnogih koroških in drugih avstrijskih občin.

Zelo številna je bila tudi udeležba visokih predstavnikov iz sosednih držav, med njimi romunski minister za gozdarstvo Suder, diplomatski in konzularni zastopniki Jugoslavije, Italije, Zahodne Nemčije, Sovjetske zveze, Francije, Švice, Madžarske in drugih dežel. Prispeli pa so predvsem zastopniki gospodarskih in trgovinskih ustanov iz mnogih držav, ki sodelujejo na sejmu, posebno številno iz Jugoslavije in Italije.

V okviru otvoritvene slavnosti so govorili predsednik sejma Novak, celovski župan Ausserwinkler, namestnik deželnega glavarja Sima in minister dr. Bock ki je sejem tudi uradno odprl. Naglasili so pomen največje gospodarske prireditve na Koroškem, katera kot specializiran lesni sejem Avstrije igra važno vlogo v splošnem avstrijskem gospodarstvu. Župan Ausserwinkler je v tej zvezi zlasti opozoril na vlogo ki jo igra Celovec in Koroška na stikališču treh narodov medtem ko je minister dr. Bock obširno govoril o prizadevanjih Avstrije za dosego ustreznega aranžmaja z Evropsko gospodarsko skupnostjo ob upoštevanju avstrijske nevtralnosti.

Amerika pred predsedniškimi volitvami:

Desničarski krogi proti predsedniku Johnsonu

Čeprav je do predsedniških volitev v Ameriki, ki bodo letos novembra, še precej dolgo, se predvolilna kampanja že močno stopnjuje. Posebno desničarski krogi so že začeli srdito vojno proti sedanjemu predsedniku Johnsonu, kateremu očitajo, da predstavlja »komunistično nevarnost«.

Posebno živahno kampanjo proti predsedniku Johnsonu in v korist republikanske kandidata Goldwaterja vodi desničarska organizacija »minuteman«. Voditelj te skrajne desničarske organizacije Robert Pugh je povedal, da se člani imenovane organizacije pripravljajo na »različne situacije, ki utegnejo nastati v deželi«. Čim bo predsednik Johnson imenovan za kandidata demokratske stranke, se bodo skušali priklopiti do pozicij v štabih demokratske stranke po vsej deželi in sabotirati prizadevanja predsednika Johnsona.

Na jugu Združenih držav, v Texasu, pa so začeli močno kampanjo proti osebnosti John-

sona pripadniki desničarske organizacije »John Birch«. Ta organizacija, ki ima precejšnja finančna sredstva, je natisnila več desetisoč izvodov knjige, v katerih prikazuje predsednika Johnsona kot osebnost brez »etičnih principov«. Poleg tega pa pripravlja združenje »John Birch« tudi knjigo, v kateri bo Johnsona prikazalo kot osebnost »socialistične orientacije, ki kot takšna ogroža ameriško individualno svobodo in pomeni nevarnost za ameriški narod in ameriške kapitaliste«.

Kako daleč gredo ti krogi, kaže tudi dejstvo, da so Organizacijo združenih narodov, ki ima svoj sedež v New Yorku, označili kot glavni instrument »komunistične infiltracije« v Ameriki. Ob njihovi besni gonji, v kateri proglasijo vsakogar, ki se skuša upirati njihovim skrajno reakcionarnim težnjam, za »komunističnega agenta«, se vsiljuje vtis, da se je Amerika povrnila v zloglasne čase McCartyja.

Francoska policija je napovedala boj fašistom

Po večmesečnih pripravah je francoska policija izvedla prvi udarec proti pripadnikom nacistične organizacije, ki deluje v okviru tako imenovane svetovne unije nacional-socialistov (WUNS). V okviru velike akcije, ki so jo izvedli v Parizu in v desetih drugih velikih mestih Francije, so aretirali več organizatorjev nacističnega gibanja v Franciji.

Med aretiranimi je tudi neki Yves Jeanne, 48-letni računovodja, ki so ga prijeli v bližini mesta Puya in o katerem menijo, da je eden izmed kolovodij neonacističnega gibanja za Zahodno Evropo. Ko so preiskali njegovo stanovanje, so našli žige organizacije, članske izkaznice, trakove s kljukastim križem, nacistične letake, nože in druge nacistične rekvizite. Ugotovili so, da je Jeanne v Puyi organiziral skrivne sestanke pripadnikov te organizacije. Nadalje so odkrili, da je Jeanne pred vojno pripadal raznim desničarskim organizacijam, med vojno pa je služil v Nemčiji kot esovec. Po vojni je zbežal v Alžirijo, da bi zabrisal sled za seboj, vendar se je pred dvema leti spet vrnil v Francijo, kjer je nadaljeval s svojo nacistično dejavnostjo.

Čeprav menijo, da v Franciji ni veliko pripadnikov nacističnega gibanja, je sodišče za zaščito države ukazalo varnostnim organom, naj napravijo konec početju fašistov, ki so v zadnjih mesecih povzročili več incidentov in zagrešili številne vlome. Zato je pričakovati, da bo francoska policija izvedla še več aretacij. —

Take odločne akcije proti rovarjenju fašističnih in neonacističnih krogov bi bile go-

tovo potrebne tudi v marsikateri drugi državi. Če pomislimo, kaj si ti ljudje danes že spet dovoljujejo na primer v Zahodni Nemčiji in tudi pri nas v Avstriji, potem postane pač jasno, da je treba vsako neonacistično dejavnost zatreti že v kali, sicer se ob zlorabi demokratske širokogrudnosti razraste v pojav, ki je lahko zelo nevaren za demokratski razvoj države. Dokazov za to — mislimo — ni treba iskati šele v tujini, ker jih imamo dovolj že doma.

Druga konferenca neangažiranih držav se bo začela 5. oktobra v Kairu

Na sestanku stalnega odbora veleposlanikov desetih neangažiranih držav, ki pripravljajo drugo konferenco šefov in premierov neangažiranih držav, so sklenili, da bo slavnostna otvoritev druge konference neangažiranih držav 5. oktobra v Kairu. Kakor pred leti v Beogradu, se bodo letos zbrali najvišji predstavniki izvenblokovskih držav iz vseh delov sveta v Kairu, kjer bodo razpravljali in sklepali o najvažnejših vprašanih mednarodne politike in znova dali pobude za miroljubno reševanje spornih problemov.

Vpliv izvenblokovskih držav na mednarodni politični pozornici se je po beograjski konferenci bistveno povečal. Danes se mednarodni problemi ne rešujejo več samo med obema velikima blokoma, na katera je svet žal še vedno razdeljen. Čedalje vplivnejšo besedo imajo tudi države, ki niso vezane na vojaške bloke. To so tako imenovane neangažirane države, katerih politika pomeni afirmacijo nacionalne neodvisnosti, pravico narodov do samoodločbe, spodbudo gospodarskemu razvoju, obrambo svetovnega miru in odpravljanje razdeljenosti sveta na vojaške bloke — skratka vse tisto, kar obsegajo načela miroljubne in aktivne koeksistence.

Za letošnjo konferenco najvišjih predstavnikov neangažiranih držav vlada v svetu veliko zanimanje in je pričakovati, da se je bo udeležilo že več držav, kakor jih je bilo zastopanih na prvi taki konferenci v Beogradu. Zunanji ministri teh držav se bodo v začetku oktobra sestali v Kairu, da pripravijo dokončni predlog za dnevni red glavne konference. Stalni odbor pa bo tekom avgusta še intenziviral svoje pripravljalno delo in je predvideno, da bo imel do začetka konference že več sestankov.

Slovenska manjšina na Koroškem

igra važno vlogo v odnosih
med Avstrijo in Jugoslavijo

Tiskovni urad predsedstva zvezne vlade na Dunaju je objavil poročilo za leto 1963, v katerem obravnava tudi odnose med Avstrijo in Jugoslavijo. V tej zvezi izrecno navaja tudi vprašanje slovenske manjšine na Koroškem in ugotavlja:

»Kar se tiče vprašanja slovenske manjšine na Koroškem, ki igra važno vlogo v odnosih med obema državama, si je zunanje ministrstvo prizadevalo, da s tem, da navezuje stike s predstavniki manjšine in da podpira njihove upravičene zahteve pri pristojnih avstrijskih oblasteh, prispeva k reševanju odprtih problemov.«

V poglavju o zunanji politiki in bilateralnih odnosih poročilo ugotavlja, da so se stiki Avstrije z Jugoslavijo razširili tako na gospodarskem kot na kulturnem področju, intenzivneje pa se je razvilo tudi sodelovanje v turizmu. Nadalje je v poročilu povedano, da so se predstavniki obeh držav pogajali o realizaciji sklepov mešane komisije iz aprila leta 1958, kar zadeva vrnitev jugoslovanskih kulturnih vrednot iz Avstrije; na podlagi teh pogajanj je mogoče pričakovati, da bo to vprašanje v kratkem urejeno. Končno omenja poročilo tudi sodelovanje avstrijskega diplomatskega predstavništva v Jugoslaviji v realiziranju pomoči, ki jo je avstrijska vlada nudila žrtvam skopskega potresa.

Zaloge atomskega orožja

Znani britanski filozof in voditelj britanskega proletarskega gibanja Bertrand Russel je izjavil, da sedanje zaloge atomskega orožja skrivajo v sebi moč več tisoč milijonov ton klasičnega razstreliva. Zaloge atomskega orožja so danes tolikšne, da bi bilo treba, če bi jih hoteli uničiti, v prihodnjih 146 letih opravljati vsak dan eksplozije, katerih moč bi bila enaka moči razstreliva, porabljenega v drugi svetovni vojni.

Na podlagi teh ugotovitev je Bertrand Russel dejal, da za človeštvo dandanes ni važnejšega cilja od razorožitve. Človeštvo predvsem želi — je poudaril znani britanski borec za mir — da bi likvidirali vsa sredstva za prevažanje orožja, namenjenega množičnemu uničevanju, in da bi dosegli sporazum o uničenju velikih zalog atomskega in biokemijskega orožja.

Do podobnih ugotovitev so prišli tudi že drugi poborniki miru in tudi široka mednarodna javnost je že dovolj odločno poslala zahtevo, da je treba končno prenehati z oboroževalno tekmo. Vprašanje je samo, kdaj bodo do tega spoznanja prišli tudi v pristojnih političnih krogih.

Povečanje prebivalstva — prednost ali breme?

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Samo ta korak bi zagotovil proizvodnjo zadostnih količin hrane, s katero bi se prebratil še enkrat večji del človeškega rodu. Kolikor bi izvedli arigacijska dela na površinah, ki jih danes že obdelujejo, in če bi namočili 100 milijonov hektarov pušavske zemlje, pa bi se sedanja svetovna proizvodnja hrane lahko dvakrat povečala.

Moderna agrotehnika dokazuje, da lahko dosežemo neprimerno večjo produktivnost na marginalnih poljih, če uporabimo moderne agrotehnične ukrepe. Ugotovljeno je, da bi bilo treba investirati povprečno 100 dolarjev na 1 hektar za krčenje nove zemlje, 40 dolarjev na hektar za povečanje produktivnosti na stopnjo Zahodne Evrope. Če vzamemo, da je produktivnost zahodnoevropskega poljedelstva približno trikrat večja od povprečne produktivnosti ostalega sveta, potem to pomeni, da bi lahko z dodatno investicijo približno 500 milijard dolarjev povečali svetovno poljedelsko proizvodnjo najmanj trikrat.

Vsi ti in podobni računi kažejo samo eno: da obdelovalna površina še vedno ni absolutna meja za razvoj prebivalstva. Nasprotno, sodobna tehnika nudi s pogojem zadostnih investicij velike možnosti povečanja svetovne prehranske proizvodnje. Če gledamo razvoj svetovnega poljedelstva zadnjih dveh desetletij, potem je ta ugotovitev popolnoma potrjena. Če vzamemo kot povprečje proizvodnjo poljedelstva v razdobju 1952 do 1957, potem ugotavljamo, da je bila celotna svetovna proizvodnja na enega prebivalca pred vojno za 6% nižja, leta 1960-61 pa za 7% višja. Res je sicer, da Zahodna Evropa sedaj kaže povečanje za 10%, Vzhodna Evropa in Sovjetska zveza celo za 21%, medtem ko Afrika kaže nazadovanje za 6%. Toda na svetu, na katerem so imeli samo štirje največji svetovni proizvajalci žita — Amerika, Kanada, Argentina in Avstralija — v enem samem letu nič manj kot 55 milijonov ton presežkov, kjer so presežki sladkorja 18 milijonov ton in presežki riža skoraj milijon ton, ne moremo govoriti o pomanjkanju obdelovalne površine za prehrano človeškega rodu. Problem očitno ni v pomanjkanju obdelovalne površine, pač pa v pomanjkanju kupne moči lačnega človeškega rodu.

To pa pomeni, da je za rešitev problema potrebno, da se del prebivalstva v nerazviti deželah preusmeri iz poljedelstva v produktivnejšo zaposlenost v industriji. Z drugimi besedami: industrializacija je odgovor na problem pregoste naseljenosti v poljedelstvu. To pa seveda postavlja pred nas vprašanje surovinskih virov za industrializacijo in kapitala za njeno finansiranje.

Glede surovinskih virov za industrializacijo so energetski viri prvi. V petdesetih letih sedanjega stoletja smo potrošili približno 3 milijarde ton energije v obliki ekvivalenta črnega premoga. Od tega smo potrošili premogovih virov 60%, nafta zajema 30%, drva 7%, vodna sila pa samo 1%. Toda samo poznanih zalog premoga na svetu je 7400 milijard ton, kar pomeni, da glede tega ni skrbni za prihodnost. Poleg tega pa začenja premog in nafta zamenjavati atomska energija: samo kilogram urana 235 vsebuje prav toliko energije kot 3000 ton premoga. Ni strahu, da bi nam zmanjkalo radioaktivnih surovin — v eni toni navadnega granitnega peska je namreč 0,0004% urana in 0,0012% torija. Če bi te, sicer majhne količine stavili v nuklearni reaktor, bi dobili energijo, ki bi jo sicer dalo 50 ton premoga. Z drugimi besedami: ena tona kamenja vsebuje atomsko energijo 50 ton premoga.

Svetovna proizvodnja jekla se je povečala od 1 milijona ton leta 1850 na več kot 350 milijonov ton leta 1961. Čeprav so zaloge železne rude siromašnejše kot zaloge premoga, moramo vendar ugotoviti, da moderni materiali, predvsem aluminij, omogočajo široko zamenjavo v mnogih primerih.

Ni strahu niti za druge predelovalne surovine. Za predelavo bombaža še vedno obdelujemo 40 milijonov hektarov zemeljske površine, toda sintetična vlakna tako hitro nadomeščajo naravna tekstilna vlakna, da zemeljska površina ne postavlja več meje za napredek industrializacije.

Ponovno se tudi pri industrializaciji kaže, da je poglavitna omejitev finansiranje oziroma kapital. Za novo industrijsko delovno mesto v nerazviti deželah je potrebna nova investicija v višini 2000 dolarjev. Če bi hoteli dvigniti povprečno produktivnost dela v večjem delu Azije na višino produktivnosti, kakršno imajo na Japonskem, bi potrebovali po nekaterih računih 540 milijard dolarjev. Številka se zdi visoka, toda samo izdatki, ki jih svet v petih letih porabi za oborožitev, bi zadovoljili za rešitev ekonomskega problema Azije!

Čeprav vse ekonomske kalkulacije kažejo, da niti zemeljska površina ni omejitev za prebrano neprimerno večjega prebivalstva, niti drugi viri niso ovira za razvoj industrializacije, vendar ni mogoče trditi, da povečanje prebivalstva ni problem za prihodnji razvoj naše civilizacije. Nekdanji rektor univerze

13. Avstrijski lesni sejem — Koroški sejem:

Kratek sprehod po sejmišču v Celovcu

Od včeraj naprej je Celovec spet v znamenju sejemske prireditve; mesto je živahno od jutra do pozne noči, ko se zadnji obiskovalci vračajo iz zabavnega parka. Dan za dnem — vse do 16. avgusta — bodo vlaki in avtobusi, predvsem pa osebna vozila dovažali in odvažali številne tisoče ljudi iz bližnjih in daljnjih krajev. Za Celovec je zdaj glavna sezona, preložen z obal Vrbskega jezera in drugih turističnih centrov na sejmsko razstavišče, kjer sicer ni možnosti za ohladičev v vodi, pač pa 120.000 kvadratnih metrov razstavnega prostora, na katerem vabijo številne razstave in prikazi najrazličnejšega blaga, zlasti po večerih pa zabavni park s svojimi hrupnimi atrakcijami.

Osrednji del Koroškega sejma je tudi letos posvečen Avstrijskemu lesnemu sejmu; skoraj ena tretjina vseh razstavljalcev je zastopana v tem okviru, medtem ko ostali sodelujejo na splošnem blagovnem sejmu. Številne posebne razstave so posvečene lesnemu gospodarstvu: to ni le stalna razstava koroške kmetijske zbornice o vzgoji in negi gozda, marveč pred-

vsem tudi impozantna razstava zveznega sveta za lesno gospodarstvo »Gradnja z lesom«, razstava papirne industrije o raznih vrstah embalaže, prikaz tropskega lesa pred tržajskim paviljonom, posebna razstava inštituta za pospeševanje gospodarstva in zbornice obrtnega gospodarstva pod naslovom »Les v življenju človeka — človek in les«, mogočne lesne konstrukcije že pred vzhodom in potem še pogosto na razstavišču, čedne weekend-hišice »Pomurka« pred jugoslovanskim paviljonom, in potem vedno spet pohišstvo, parketi, stroji za obdelavo in spravljanje lesa, skratka vse, kar je karkoli povezano z lesom.

Medtem ko je lesni sejem — z izjemo pohišstva in drugih praktičnih izdelkov iz lesa — v prvi vrsti zanimiv za strokovnjake, pa nudi dovolj privlačnosti za vsakogar splošni blagovni sejem. Vse je tukaj, kar človek potrebuje (in tudi ne potrebuje): od preprog do kozmetičnih artiklov, od igračk do oblek vseh vrst, od krzna do ur in nakitja, od hišne savne do sušilnice za meso, od gospodinjskih strojev do žičnih ograj, od hladilnikov do najrazličnejšega orodja, od kmetijskih strojev do prehranbenih artiklov in pijač, od otroških vozičkov do avtomobilov in mopedov, od talnih oblog do motornih čolnov...

Napisati bi morali debelo knjigo, če bi hoteli vsaj približno zajeti vso tisto pestrost blaga, ki jo nudi sedanji sejem v Celovcu. Daleč nad tisoč razstavljalcev iz 20 držav se trudi, da bi obiskovalcem sejma prikazali svoje najboljše proizvode. Izbira je res bogata in nudi najlepšo priložnost za ocenjevanje in primerjanje, razumljivo pa tudi za nakup. Zato se obisk sejma vsekakor izplača, saj predstavlja največje izložbeno okno domače in tuje gospodarske zmogljivosti.

Zanimiva novost — posebno za poslovne kroge — letošnjega sejma je tudi uvedba posebnih uradnih dnevoev za predstavnike sejmskih prireditev iz sosednjih držav, ki jih je omogočila delovna skupnost alpskih sejmov. Včeraj je bil na vrsti osrednji avstrijski kmetijski sejem Wels, v ponedeljek se bodo interesi lahko zanimali za sejmske prireditve v Nemčiji, prihodnji petek pa bo generalni direktor Karel Kušar dal pojasnila o letošnjih prireditvah na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

V prvem polletju:

5000 milijonov šilingov deviznih dohodkov iz tujkega prometa

Kakšnega pomena je za avstrijsko gospodarstvo tujski promet, kažeja naslednji podatki o deviznih dohodkih iz turizma:

Meseca junija so znašali devizni dohodki iz tujkega prometa 1463,4 milijona šilingov, medtem ko so lani v istem časovnem obdobju dosegli 1168,8 milijona šilingov; istega meseca so devizni izdatki v tujkem prometu znašali 300 milijonov šilingov, lanskega junija pa 262,1 milijona.

V prvem polletju 1964 so devizni dohodki iz tujkega prometa dosegli 4993 milijonov šilingov, medtem ko so izdatki znašali 1096,8 milijona šilingov, tako da znaša polletni presežek deviznih dohodkov iz tujkega prometa 3896,2 milijona šilingov. Lani so dohodki v prvem polletju dosegli 4133,8 milijona in izdatki 979,9 milijona šilingov, torej je bil dosežen presežek v višini 3153,9 milijona šilingov.

Letošnji porast deviznih dohodkov iz tujkega prometa pripisujejo med drugim tudi zimski olimpiadi v Innsbrucku in mednarodni vrtni razstavi na Dunaju.

Dve regionalni gospodarski prireditvi:

XIV. gorenjski sejem v Kranju...

Podpredsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Janko Smole je prejšnji teden v navzočnosti številnih gostov odprl tradicionalni XIV. gorenjski sejem v Kranju, ki prikazuje uspehe in novosti domače proizvodnje ter nudi obiskovalcem možnost, da si ogledajo — in tudi kupijo — najnovejše blago široke potrošnje. Lani je v okviru gorenjskega sejma sodelovalo angleško mesto Oldham, posebnost letošnje prireditve pa je posebna razstava mesta Beljaka o življenju in delu ter povojnem razvoju drugega največjega mesta Koroške, ki igra važno vlogo tudi v maloobsejnem prometu med Koroško in Slovenijo na eni ter severno Italijo na drugi strani.

Sploh je na letošnjem gorenjskem sejmu dan velik poudarek turizmu in maloobsejnemu prometu, ki sta za Gorenjsko kot območje pomakrino izrednega gospodarskega pomena. Otvoritve sejma so se udeležili tudi predstavniki Beljaka, prav tako pa je bil navzoč župan Železne Kaple deželni poslanec Lubas z drugimi občinskimi zastopniki. Pričakujejo, da bo to prireditev tudi letos obiskalo nad 100.000 ljudi.

...in XXI. mariborski teden

Istega dne kot v Kranju je bila tudi otvoritev letošnjega XXI. mariborskega tedna, o katerem je podpredsednik upravnega odbora Rado Pušenjak dejal, da je od prej-

na Jamaici Arthur Lewis je razvil na videz absurden argument: problem ni hrana, ki jo bomo navsezadnje lahko dobivali iz hidrogenskih atomov, pač pa je problem površina, na kateri lahko stojimo ali živimo. Izračunal je, da bomo s pogojem, da bi se prebivalstvo

širjih manifestativnih gospodarskih razstav prešel na sejem široke potrošnje, ki se vedno bolj uveljavlja. Mariborski teden naj bi bil po njegovih besedah turistična atrakcija, ki naj omogoči domačim in tujim obiskovalcem poleg ugodnega nakupa potrošnega blaga tudi obilico zabave na številnih zabavnih, kulturnih in športnih prireditvah.

Skoraj 5000 milijonov cigaret

V prvem polletju 1964 je bilo v Avstriji prodanih: 4879 milijonov cigaret, 38 milijonov cigar, 76 ton cigaretne tobaka, 307 ton tobaka za pipo, 16 ton žvečilnega tobaka in 4 tone tobaka za njuhanje.

Kvantitativno se je promet avstrijske tobakne industrije v prvem polletju 1964 v primerjavi s istim časovnim obdobjem lanskega leta povečal za 2,3 odstotka, medtem ko znaša zvišanje po vrednosti prometa celo 5,6 odstotka. Vzrok temu je predvsem v dejstvu, da segajo kadilci čedalje bolj po cigaretah s filtrom, ki so znatno dražje. Največ se v Avstriji pokadi cigaret »Smart Export«, katere promet se je v zadnjem polletju močno dvignil. Na drugem mestu je cigareta »Falk«, ki je v prvih šestih mesecih tekočega leta zabeležila posebno velik promet, medtem ko se pri cigareti »Austria 3« kaže tendenca nanašanja. Med cigaretami brez filtra je trenutno najbolj priljubljena »Austria C«, toda na cigarete s filtrom odpade zdaj že skoraj 44 odstotkov prometa.

sveta povečevalo še naprej za 1% letno, in s pogojem, da vsakemu človeku dodelimo samo en kvadratni meter življenjskega prostora, v 1200 letih prišli do skrajnih meja »stojšča« na zemeljski površini.

(Konec)

POŠIROKEM SVETU

R I M . — Italija je dobila novo vlado levega centra, ki jo je znova sestavil Aldo Moro. V senatu je dobila vlada zaupnico 163 glasov, medtem ko je proti njej glasovalo 120 senatorjev. Za vlado so glasovali vsi senatorji, člani štirih strank, ki sestavljajo koalicijsko vlado, medtem ko so proti glasovali zastopniki komunistične stranke in levega krila Socialistične stranke proletarske enotnosti, kakor tudi liberalci, monarhisti in fašisti.

P E A R L H A R B O U R . — Trije neznanji torpedni člani so napadli s topovi in torpedi ameriško vojno ladjo, ki je plula 150 km jugovzhodno od Hanoja. Ameriška ladja je odgovorila z ognjem, vmes pa so posegla tudi ameriška vojna letala. Eden izmed torpednih čolnov je bil hudo poškodovan in je ostal na mestu spopada, medtem ko sta ostala dva čolna, čeprav tudi poškodovana, nadaljevala vojnjo. Ameriški zunanji minister Rusk je sporočil, da so torpedni člani prišli iz Severnega Vietnama, medtem ko je predsednik Johnson zagrozil, da bodo ameriške vojne ladje v bodoče odgovorile še bolj odločno in »uničile vsakega napadalca«.

P A R I Z . — V Franciji so se na številnih spominskih slovesnostih spominjali vstopa Francije v prvo svetovno vojno. Predsednik de Gaulle je ob tej priložnosti naslovil na francosko ljudstvo posebno poslanico, v kateri je poudaril, da je 2. avgusta 1914 ves francoski narod, kot še nikdar prej, vstal in se uprl napadalcem. De Gaulle je povedal, da je v prvi svetovni vojni izgubilo življenje 1.400.000 Francozov, milijon Francozov pa je ostalo invalidov. Enofnost iz leta 1914 pa je Francija ponovno doživljala v drugi svetovni vojni.

B E R L I N . — Delegaciji LR Kitajske in Vzhodne Nemčije sta sklenili trgovinski sporazum za leto 1964. Vzhodna Nemčija bo Kitajski prodajala stroje, razne strojne dele in filme, Kitajska pa bo Vzhodni Nemčiji dobavljala proizvode lahke industrije, hrano, rude in tekstilno blago.

R I O D E J A N E I R O . — Brazilski predsednik Castello Branco je v govoru, posvečenem znanosti, politiki, povedal, da je osnovna orientacija Brazilije v sedanjih pogojih naslonitev na zahodni svet, kar pa ne izključuje »približevanja socialističnim državam na trgovinskem, tehničnem in finančnem področju«. Branco je poudaril, da ni potrebno že vnaprej sprejemati gledišč katerekoli velike sile, tudi tiste ne, ki »varuje zahodni svet«, marveč mora imeti Brazilija svoje stališče in svojo aktivnost. Kar zadeva Vzhodno Evropo, je brazilski predsednik dejal, da se »njena politična filozofija bistveno razlikuje od naše, da pa te razlike ne bi smele ustvarjati sovražnega ozračja«.

M O S K V A . — V Moskvi so se v ponedeljek začeli mednarodni kongres antropologov in etnografov. To je doslej najbolj reprezentativno srečanje znanstvenikov s tega področja in je na njem udeleženo okoli 1500 delegatov iz 60 držav.

G O R N J A R A D G O N A . — V okviru proslave 100-letnice gasilstva v Sloveniji je bila velika slavnost tudi v Radgoni, katere se je udeležila tudi delegacija gasilskega društva iz Radkersburga. Predstavniki gasilcev iz Radkersburga je ob tej priložnosti izrazil željo po še tesnejšem sodelovanju gasilskih organizacij obeh sosednjih držav.

V A R Š A V A . — Ob 20-letnici tragične varšavske vstaje proti nemškemu okupatorjem je bila v Varšavi slavnostna akademija, na grobove in spomenik varšavskim prebivalcem, ki so padli v drugi svetovni vojni, pa so predstavniki poljskih oblasti in organizacij ter zastopniki tujih diplomatskih predstavnikov v Varšavi položili vence.

W A S H I N G T O N . — Ameriški predsednik Johnson je naprosil pravosodnega ministra Roberta Kennedyja, naj vodi njegovo predvolilno kampanjo. Robert Kennedy se je kot propagandni šef izkazal že pri zadnjih volitvah, ko je vodil predvolilno kampanjo brata Johna. Kandidat republikanske stranke Goldwater pa bo imel precejšnje težave, ker se od njega odražajo številni gospodarski problemi, ki so sicer priložnosti republikanske stranke. Pravijo, da jih vzemirajo zunanje politične koncepcije novega republikanskega voditelja.

M O S K V A . — Sovjetski vesoljski postaji »Elektron 3« in »Elektron 4« uspešno nadaljujeta pot okoli Zemlje in zbirata podatke o radioaktivnosti v višjih plasteh atmosfere in v vesolju. Aparati v obeh vesoljskih postajah delujejo brezhibno in so znanstveniki dobili že precej dragocenih podatkov o delovanju zapletenega mehanizma vesoljskih postaj.

M A R I B O R . — Dunajski podžupan Hans Mandl, ki je s svojo ženo bil na zasebnem obisku v Jugoslaviji, je na povratku domov obiskal tudi Maribor, kjer sta ga sprejela član izvršnega sveta SR Slovenije Boris Kocijančič in predsednik občinske skupščine Maribor Mirko Zlender. S tem je dunajski podžupan vrnil obisk predsednika Zlenderja, kateri je letos aprila obiskal Dunaj. Med svojim bivanjem v Mariboru si je podžupan Mandl ogledal razne zanimivosti največjega štajerskega mesta.

A K R A . — Nacionalne študentske organizacije tridesetih afriških držav so se sporazumele, da bodo v Nairobiju sklicale ustanovni kongres Vseafriškega študentskega gibanja.

R I O D E J A N E I R O . — Nekatero latinskoameriške države se nočejo podvreči sklepom nedavne konference v Washingtonu, kjer so sklenili prekinitev diplomatskih odnosov s Kubo in uvedbo gospodarske blokade proti tej državi. Uradni članski krogi napovedujejo, da bo čilška vlada obrnila diplomatske odnose s Havano, bolivijski minister pa je povedal, da njegova vlada ne bo prenehala trgovati s Kubo. Prav tako pa se naprej vzdržuje normalne gospodarske stike s Kubo tudi Kanada, ki se kljub številnim pozivom Amerike noče vključiti v Organizacijo ameriških držav.

N O V A G O R I C A . — Med nedavnim letovanjem štajerskih otrok v Strunjanu je Novo Gorico obiskala tudi delegacija socialistične stranke iz Ograz. S predstavniki novogoriške občine so se razgovarjali o poglobitvi stikov med Ograzom in Novo Gorico ter med drugim predlagali, da bi se obe mesti tudi pobratili. Septembra bosta Novo Gorico obiskala graški župan in delegacija socialistične stranke za zgornjo štajersko.

Študij tehnike v Ameriki

Na mnogih ameriških univerzah obstajajo tudi tehnične fakultete, vendar so organizacija, izobraževalni nivo in program precej različni, ker je vsaka zvezna država sama zase odgovorna za svoj izobraževalni sistem. Privatne izobraževalne ustanove so skoraj popolnoma samostojne in jih država zelo skromno ali pa skoraj nič ne nadzira, kaj šele, da bi jih vodila. V glavnem je torej tako, da ima vsaka posamezna univerza svoje pogoje za vpis in tudi svoj učni načrt. Zaradi tega je tudi izobrazba študentov precej neenaka in je mnogokrat povprečni nivo na ameriških univerzah presenetljivo nizek.

Izjemo tvorijo le Massachusetts Institute of Technology, University of California, pa še univerze v Berkeleyu, Stanfordu, Caltechu, Princetownu, Ann Arboru, Harvardu in še nekatere druge. Toda te izobraževalne ustanove niso merilo. Iz njih so izšli inženirji, katerim se ima Amerika zabavati za velike uspehe na tehničnem področju.

Po statistiki obstoja v Ameriki 158 akademskih ustanov, ki skrbijo za tehnično izobrazbo državljanov. Na mnogih univerzah povzročajo premalo pozornosti raziskovalnemu delu. Pozornost vzbujajo tudi velika ločitev učnega načrta in raziskovalnega dela ter razlika med učnim osebjem in čistimi znanstveniki, katerim je raziskovalno delo glavna naloga. Znanstveniki delajo v odlično urejenih državnih raziskovalnih institutih, kjer se lahko izpopolnjujejo tudi študentje.

V Ameriki se lahko vsak, ki ima 18 let in ki je končal tako imenovano High school, vpiše na univerzo; pogoj je uspešno opravljeni zaključni izpit in diploma High school — maturitetno spričevalo. Mnoge univerze imajo še sprejemne izpite iz matematike, fizike in angleščine, na katerih pa zahtevajo le znanje, ki bi ustrezalo znanju naših dijakov v srednji šoli. Šele v začetku študija si morajo študentje pridobiti tisto znanje, ki ga pri nas dobijo že v višjih razredih srednjih šol. Le malo univerzitetnih ustanov zahteva od študentov, da med študijem opravljajo prakso; če jo slučajno zahtevajo, pa to ni študijski pogoj.

V splošnem vlada na ameriških visokih šolah zelo strogo učni red. Ob vsakem četrtletju mora študent opraviti pismene izpite (imenujejo jih »Quiz«), ki so razen obiska obveznih predavanj pogoj za vpis v naslednje četrtletje. Za usako uro predavanja dobi študent »credit«, 160 do 200 »creditov« pa mora pokazati, če hoče napredovati. Na podlagi teh »creditov« in ocen pri pismenih izpitih jim potem izdajo zaključno spričevalo.

Študent lahko doseže dve stopnji akademškega naslova: »Bachelor of Arts« (B. A.) oziroma »Master of Arts« (M. A.) in »Bachelor of Science« (B. S.) oziroma »Master of Science« (M. S.). Inženirji dosežejo v splošnem naslov »Bachelor of Science« ali »Master of Science«. Doktoriki naslov se podeli inženirjem v obliki »Philosophical Doctor« (Ph. D.), obstojata pa tudi naslova »Doctor of Science« (D. Sc.) in »Doctor of Engineering« (D. E.).

XI. festival jugoslovanskega filma v Puli

Lep uspeh slovenskega filma „Ne joči, Peter“

Že enajstič so se jugoslovanska filmska podjetja predstavila strogi žiriji na tradicionalnem festivalu jugoslovanskega igranega filma v Puli, kjer so zadnjo soboto razdelili letošnje nagrade za najboljše storitve v filmski proizvodnji. Za najboljši film tega leta je bil razglašen film „Službeni položaj“ režiserja Fadila Hadžića v proizvodnji Avala filma v Beogradu, ki je prejel veliko Zlato areno. Veliko Srebrno areno je dobil film „Marš na Drini“ režiserja Žika Mitroviča, prav tako izdelan v podjetju Avala filma. Srebrno areno pa je žirija prisodila slovenskemu filmu „Ne joči, Peter“, ki ga je režiral France Štiglic za podjetje Viba film v Ljubljani.

Zlato areno za režijo in denarno nagrado v višini 600.000 dinarjev sta dobila Žika Mitrovič za režijo filma „Marš na Drini“ in France Štiglic za režijo filma „Ne joči, Peter“. Srebrno areno za režijo in nagrado 300.000 dinarjev so podelili Vladanu Slijepčeviću za film „Stvari, kakršne so“, medtem ko je zlato areno za scenarij in denarno nagrado 400.000 dinarjev prejel Ivan Ribič za scenarij filma „Ne joči, Peter“.

Poleg tega so podelili nagrade za najboljše vloge, za snemanje, za scenografsko rešitev in za najboljšo glasbo, katero je dobil slovenski skladatelj Alojz Srebotnjak za glasbo v filmu „Ne joči, Peter“. Za isti film je prejel režiser France Štiglic tudi tradicionalno nagrado „Kekec“, katero podeljuje žirija komisije „Film in otrok“ pri svetu Društva za vzgojo otrok Jugoslavije, ki pa je na letošnjem festivalu hkrati ugotovila, da jugoslovanska kinematografija ni pokazala dovolj skrbi za produkcijo filmov za najmlajše.

Zanimanje za letošnji festival v Puli je bilo izredno veliko in se je s tem v zvezi znova pojavilo vprašanje, kako omogočiti obisk se večjemu številu interesentov. Že več let se prireditelji festivala bavijo s problematiko adaptacije stare puljske Arene in s tem ureditve največje jugoslovanske »kino dvorane«. Bil je izdelan načrt, ki predvideva povečanje števila sedežev, prav tako pa tudi nekatere druge izboljšave, ki so predvsem tehničnega značaja in od katerih uresničitve zavisi tudi kvaliteta predvajanja filmov.

Po naročilu direktorice festivala so strokovnjaki kranjske »Iskre« že izdelali načrt moderne kovinske kabine, ki bi zagotavljala največjo možno kvaliteto projekcije. Poleg tega je predvidena gradnja nove galerije, s katero bi Arena dobila nadaljnjih 2000 oštevilčenih sedežev in bi bil tako vsaj za nekaj časa rešen tudi problem povečanega števila gledalcev. Nadalje nameravajo zgraditi novo ložo za uradne goste in novinarje, v kateri bi bilo prostora za kakih 250 oseb. Končno pa predstavlja velik problem tudi še vprašanje vhodov oziroma izhodov. V antičnih časih je

imela Arena 18 vhodov, tako da so jo obiskovalci po predstavi lahko zapustili v nekaj minutah; današnji obiskovalci pa imajo na razpolago le štiri vhode, od katerih je eden predviden za uradne goste. Zato nameravajo odpreti še nekaj novih vhodov, vendar je to odvisno od stališča, ki ga bo zavzela ustanova za zaščito kulturnih spomenikov.

Vsekakor pa se bo puljska Arena že za prihodnji festival predstavila s nekaterimi novostmi, med katerimi bo tudi 2000 novih sedežev in s tem bistveno več prostora za obiskovalce tradicionalnega festivala jugoslovanskega filma.

KULTURNE DROBTINE

● V Trstu je gostoval sovjetski baletni ansambel Irine Grjebine, ki ima lotos v programu 25 predstav v Italiji, v minulih mesecih pa je gostoval na Norveškem, v Belgiji, Nizozemskem, Nemčiji, Švici, Španiji, Portugalski, Izraelu in Severni Afriki. Za seboj ima tudi 19 nastopov na televiziji in 6 nastopov v filmih.

● V Sovjetski zvezi so zaključili zbirko velike medicinske enciklopedije, ki obsega 35 knjig. Enciklopedija je izhajala devet let in vsebuje okrog 10.000 sestavkov; tiskana je bila v nakladi 90.000 izvodov. Zdaj pa pripravljajo natis male medicinske enciklopedije, ki bo izšla v 12 knjigah.

● Pod pokroviteljstvom predsednika SFR Jugoslavije maršala Tita zaseda trenutno v Ljubljani XV. mednarodni kongres uporabne psihologije, na katerem sodeluje 1200 delegatov iz 33 držav. Med udeleženci kongresa je več ko sto univerzitetnih profesorjev in dvesto doktorjev znanosti. Na programu je 274 referatov, ki jih obravnavajo na plenarnih zasedanjih in na simpozijih.

● V Grčiji bodo letos slovesno proslavljali 350-letnico smrti velikega španskega slikarja grškega porekla Domenika Teotokopusola, znanega pod imenom El Greco [„Grik“]. Največje slovesnosti bodo v Atenah in na slikarjevem rojstnem otoku Kreti.

● Strokovnjaki za radijsko omrežje desetih arabskih dežel — Jordanije, Tunizije, Sudana, Iraka, Sirije, Združene arabske republike, Jemena, Kuvaite, Libanona in Maroka — so na svojem sestanku v Kairu razpravljali o možnostih za vzpostavitev radijskega omrežja, ki bi povezovalo ozemlje teh arabskih dežel.

14 milijonov slepih na svetu

V New Yorku zaseda trenutno splošna skupščina svetovne organizacije za socialno zaščito slepih. Na zasedanju, ki bo trajalo do 13. avgusta, sodelujejo predstavniki številnih držav in organizacij. Pokroviteljstvo nad sedanjim zasedanjem ima OZN, v katere poslopju je bila tudi slovesna otvoritev konference.

Glavni problemi, ki jih obravnavajo na zasedanju, so šolanje slepih, njihova rehabilitacija in nadaljnje izpopolnjevanje ter usposabljanje in varstvo.

Direktor organizacije slepih John Wilson je v svojem referatu navedel, da je danes na svetu okoli 14 milijonov slepih. Poudaril je, da število slepih žal stalno narašča, in sicer iz več vzrokov, med drugim zaradi nalezljivih bolezni kot tudi zaradi povečane nevarnosti za človeški vid v moderni dobi. Wilson se je zavzel za kolektivne akcije, s katerimi bi reševali probleme slepih na svetu.

Poletne kulturne prireditve

Spored za prihodnji teden

● **V BREŽAH:**
7. avgust — Schiller: DON CARLOS
8. avgust — Schiller: DON CARLOS
9. avgust — Shakespeare: DER KAUFMANN
VON VENEDIG
12. avgust — Shakespeare: DER KAUFMANN
VON VENEDIG
13. avgust — Schiller: DON CARLOS
14. avgust — Shakespeare: DER KAUFMANN
VON VENEDIG
15. avgust — Schiller: DON CARLOS
16. avgust — Shakespeare: DER KAUFMANN
VON VENEDIG
Začetek predstav ob 20. uri.

● **V LJUBLJANI:**
10. avgust — VEČER OPERNIH IN BALETNIH SOLISTOV iz Sovjetske zveze
12. avgust — G. Bizet: CARMEN, opera; izvajal ansambel Narodnega kazališča Rijeka.
14. avgust — MAGNIFICO — Skopje, kvartet meksikanskih pesmi
Predstave se začnejo ob 20.30 uri.

● **V SPITALU ob Dravi:**
7. avgust — Marivaux: LIEBE UND ZUFALL
8. avgust — Tirso de Molina: DON GIL
VON DEN GRÜNEN HOSEN
10. avgust — Marivaux: LIEBE UND ZUFALL
11. avgust — Tirso de Molina: DON GIL
VON DEN GRÜNEN HOSEN
12. avgust — Lope de Vega: DER KAVALLIER VOM MIRAKEL
13. avgust — Marivaux: LIEBE UND ZUFALL
14. avgust — Tirso de Molina: DON GIL
VON DEN GRÜNEN HOSEN
15. avgust — Lope de Vega: DER KAVALLIER VOM MIRAKEL
Začetek vsake predstave ob 20. uri.

„Miklova Zala“ v Tržiču

V okviru praznovanja občinskega praznika v Tržiču bodo uprizorili tudi Žižkovo „Miklovo Zalo“. Predstavi bosta v soboto, 8. avgusta in nedeljo, 9. avgusta ob 20. uri na Jožefovem griču nad Tržičem.

Predstava znane ljudske igre, ki jo bodo uprizorili na prostem, bo gofovo zanimala tudi mnoge ljudi iz naših obmejnih krajev; hkrati pa je to priložnost za lep izlet skozi novi Ljubeljski predor v Tržič.

O važni vlogi in velikem pomenu

Avstrijskega lesnega sejma — Koroškega sejma v Celovcu

Včeraj je bil v Celovcu odprt 13. Avstrijski lesni sejem — Koroški sejem, ki je največja gospodarska prireditev na Koroškem in hkrati osrednja avstrijska sejem, posvečen lesnemu gospodarstvu. Zato ta vsakoletna prireditev ni važna gospodarska manifestacija le v ožjem — deželnem, marveč tudi v širšem — državnem okviru; po svoji geografski legi pa je Avstrijski lesni sejem — Koroški sejem v Celovcu pomemben člen v gospodarstvu in splošnem sodelovanju med sosednimi državami.

Tudi ob letošnjem sejmu v Celovcu so vodilni predstavniki gospodarskega in političnega življenja podali posebne izjave, v katerih so poudarili pomen in vlogo te prireditve. Iz nekaterih teh izjav objavljamo tukaj glavne misli.

● **Dr. Fritz BOCK**, zvezni minister za trgovino in obnovo:

Kako važen je les kot material tudi še danes, so šele pred nedavnim pokazale navdušene izjave v tisku, ki je avstrijskemu paviljonu na svetovni razstavi v New Yorku izrekel najvišje priznanje. S tem je Avstrija, ki se je v primerjavi z drugimi deželami zadovoljila z mnogo manjšimi sredstvi, dosegla uspeh, ki ga ni podcenjevali.

V tej zvezi je zanimivo dejstvo, da je ravno pri tem estetskem in modernem objektu stal v ospredju les kot vodilni gradbeni element. To je tudi povsem upravičeno, saj zavzema lesno gospodarstvo pomembno mesto v našem narodnem gospodarstvu.

Tako je razumljivo tudi živahno zanimanje domačih in tujih strokovnjakov za 13. Avstrijski lesni sejem v Celovcu. Ni dvoma, da se bo ta prireditev, ki že leta ravno zaradi svojega strokovnega značaja smotno

izpopolnjuje ostalo sejemsko dogajanje v Avstriji, tudi letos lepo razvijala. Kot pristojni minister želim odločnim pobudnikom te prireditve mnogo sreče in zaslužen uspeh.

● **Ferdinand WEDENIG**, deželni glavar Koroške:

Koroškega sejma in Avstrijskega lesnega sejma si ne bi mogli zamisljati, če ne bi bila avstrijski človek in z njim koroški človek po usodni cezuri leta 1945 s pogumno roko in z odločnim srcem mojstrila svojo usodo. Brez ošabnosti, toda z upravičenim ponosom smemo danes ugotoviti: naše delo je uspelo in naš sejem potrjuje uspeh naše nezlomljive volje do dela in napredka. Marsikateri težka usoda, ki je zadela druge dežele, nam je bila prihranjena, ali bolj pravilno: prihranili smo si jo sami s smotnim delom, s požrtvovalnostjo in z zvestim prizadevanjem za blagor domovine.

Ko v teh dneh vidimo impozantno

sejemsko prireditev na njenem lepem prostoru, ko občudujemo mojstrske eksponate v posebnih razstavah in ko pozdravljamo pri nas strokovnjake tesarske obrti, zastopnike gozdnih posestnikov in evropske lesno-strokovne novinarje, potem smemo ta dogodek smatrati za neke vrste dograditev v surovem stanju. S tem zgradba še ni dogotovljena, vendar se dviga že v vsej svoji višini in marljive roke skrbijo zdaj za njeno vedno lepšo opremo. Ne dopustite, to je moja prošnja, da bi se te roke utrunele povsile, nikdar ne verjemite, da je delo opravljeno! Tudi najbolj ponosna zgradba razpada, če je ne bomo negovali. Svet okoli nas raste, mi moramo rasti z njim, da bomo ohranili in utrdili naše mesto. Potem bodo tudi naši otroci in otroci otroci še želi sadove, katerih seme je naša generacija v težkih časih položila v Koroški sejem in Avstrijski lesni sejem.

● **Hans AUSSERWINKLER**, župan deželnega glavnega mesta Celovca:

Koroški sejem, najpomembnejša tržna prireditev naše dežele, svoje velike gospodarske naloge ne vidi samo v ponosnem prikazu zmogljivosti domačega gospodarstva in v vlogi izločbenega okna za konzumenta, marveč je s svojo specifično usmeritvijo kot lesni sejem dobil za evropsko lesno gospodarstvo važno in mednarodno tudi priznano tržno funkcijo.

Ta dvojna funkcija kot splošnega sejma in specialnega sejma ni nastala slučajno, marveč je Celovec kot sti-

kališče treh kulturnih krogov in tudi kot stikališče več že od nekdaj obstoječih trgovskih poti predestiniran, igrati za mednarodni trgovski promet važno vlogo posrednika.

Izmenjava izkušenj in medsebojni razgovori o skupnih problemih naj bi pomagali gospodarstvo udeleženi državi zblížiti in povezati mimo naravnih meja.

To veliko nalogo sporazumevanja med narodi, utiranja človeških kontaktov in razgovorov v smislu poglobitve in uresničenja evropske misli na gospodarskem področju izpolnjuje je Celovec kot sejemsko mesto vedno v veliki meri.

● **Rudolf NOVAK**, podžupan in predsednik

Avstrijskega lesnega sejma:

Trinajstič je 6. avgusta 1964 Avstrijski lesni sejem in Koroški sejem slovesno odprl svoja vrata in vendar je v tem razmeroma kratkem času svojega obstoja dosegel pomen in sloves, ki sega daleč čez meje Avstrije.

Če so v letu 1963 o Avstrijskem lesnem sejmu sporočali in ga komentirali v več kot tisoč domačih in inozemskih publikacijah, potem je to nepregleden dokaz, kako pravilna je bila presoja ob ustanovitvi, kako močno zasidran in kakšnega narodno-gospodarskega pomena je Avstrijski lesni sejem.

● **Dipl. Ing. Werner PFRIMER**, predsednik zbornice obrtnega gospodarstva za Koroško:

Ze dvanaestkrat je bil uspešno prirejen Koroški sejem in Avstrijski lesni sejem. Zato je odveč, da bi znova

načenjali vprašanja njegovega obstoja, smisla in namena: v gospodarstvu naše dežele in mimo tega za vso Avstrijo predstavlja faktor, katerega nihče več ne more pogrešati. Iz leta v leto naraščajoče zanimanje inozemstva pa poleg tega dokazuje pomen, ki mu ga pripisujejo v mednarodnem sejemskem dogajanju.

● **Hermann GRUBER**, predsednik kmetijske zbornice za Koroško:

Število interesentov Avstrijskega lesnega sejma, ki ne prihajajo le iz tuzemstva, marveč v posebni meri tudi iz inozemstva, obvezuje tudi kmetijsko zbornico za Koroško, da nosi primeren delež na tej ne samo za Koroško, marveč za vso Avstrijo pomembni gospodarski prireditvi.

● **Hans SCHEIBER**, predsednik koroške zbornice

za delavce in nameščence:

Z običajno obilico dobrin in storitev se bo Koroški sejem — Avstrijski lesni sejem — tudi letos spet predstavil javnosti, javnosti, ki se že dolgo ne omejuje več samo na interese iz deželnega glavnega mesta ali iz ostale Koroške, marveč katere okvir sega daleč preko meja Avstrije. Saj je vendar v središču sejma surovina les, ena izmed najdragocenejših in najbolj zaželenih dobrin naše domovine, ki predstavlja za Koroško upoštevanja vreden gospodarski faktor. Poleg posebne razstave »zelene-ga zlata« pa bodo prišle močno do izraza tudi ostale panoge, da se, kot v prejšnjih letih, predstavijo s svojimi proizvodi široki javnosti.

Obvestilo staršem

zaradi odhoda otrok
na letovanje v Savudriji

Druga skupina otrok za letovanje v Savudriji odpošuje v soboto, dne 8. avgusta t. l. Otroci vstopajo v vlak v Celovcu in v Podrožici.

Zbirališče otrok in čas zbiranja so določeni tako-le:

Celovec: ob 10.20 uri v čakalnici II. razreda na prvem peronu glavne železniške postaje;

Podrožica: ob 13.30 uri na peronu železniške postaje.

V Beljaku otrok ne bomo prevzemali, zato prosimo vse starše iz Gornjega Roža in Zilje, da pripeljejo otroke v Podrožico.

Na vsakem zbirališču čaka po en spremljevalec oz. spremljevalka. Starše prosimo, da na zbirališčih otroke osebno izročajo spremljevalcem skupine in da jih ob povratku 28. avgusta na istih zbirališčih od spremljevalcev spet prevzamejo.

Povratak prve skupine

Otroci, ki se nahajajo v prvi skupini na počitniškem letovanju v Savudriji, se vrnejo v soboto, dne 8. avgusta t. l.

V Podrožico pridejo z vlakom z Jesenic ob 16.33 uri. Otroke, ki so doma v Zgornjem Rožu in v Zilji, naj starši čakajo na železniški postaji v Podrožici.

Otroci iz Spodnjega Roža, Gur in Podjune pridejo v Celovec ob 18.31 uri. Če jih s tem vlakom ne bo, prosimo, da čakajo starši še na druge vlake, ker v poletnem času imajo vlak pogosto precejšnje zamude.

Tomaž Dumpelnik

V prvih urah minule nedelje je v Štebnu pri Globasnici v 68. letu starosti nenadoma umrl Tomaž Dumpelnik, p.d. Dumpelnik. Z njim je izgubil Šteben enega svojih najvidnejših vaščanov, občina Globasnica pa moža, ki se je 40 let kot občinski odbornik in dve volilni periodi kot župan neumorno prizadeval in trudil za gospodarsko rast občine in za dobrobit občanov. S Tomažem Dumpelnikom pa je tudi Podjuna izgubila enega svojih vidnih zastopnikov kmetijskega prebivalstva v ustanovah kmetijske zbornice in v kmetijskem združenstvu.

Rajni Tomaž Dumpelnik je bil po poklicu kmet, po značaju pa zvest sin slovenske matere, dober sosed in vzoren zastopnik svojega ljudstva v javnosti. To in pa vzgleden odnos do svoje družine, ki jo je na svoji domačiji ustanovil pred 43 leti in ki šteje 7 otrok, mu je dalo veljavo in spoštovanje med svojimi rojaki in tudi med pripadniki naroda sosedna širna Podjuna. Tisočglava množica žalnih gostov je na njegovi zadnji poti skozi Šteben v terek še enkrat izpričala svoje spoštovanje in njegovo priljubljenost tako med domačini kot v vrhovih naših narodnih organizacij, za katerih delo je imel vedno veliko razumevanje in katerim se je vedno, kadar je bil poklican, stavil na razpolago.

Življenje je bilo rajnemu Dumpelniku že od mladosti trda šola. Dve svetovni vojni, med njima gospodarska kriza in od mladosti doživljanje prezira in preganjanja zaradi zvestobe svoji materinščini so iz njega napravili tihega in skromnega, a preudarnega, pravico in resnico nastopal odkrito in ki je odklanjal vračanje grdega z enakim. Kot tak je že leta 1924 vstopil v občinski odbor domače občine in ostal na tem položaju do svoje smrti. Leta 1951 sta ga Slovenska kmečka zveza in Kmečka gospodarska zveza poslali kot svojega zastopnika v občini zbor kmetijske zbornice, kjer je ostal do leta 1956, ko je na lastno željo zamenjal ta položaj z mestom odbornika okrajne kmečke zbornice Velikovec. Leta 1961 je spet na lastno željo tudi to mesto prepustil mlajšim silam, ki so med tem dorasle. Ob svojih bogatih življenjskih izkušnjah je pri tem ravnal po svojem spoznanju, da je naše zastopstvo v javnosti težko in da zahteva vedno spet svežih in mladih moči.

Upoštevač to njegovo večkrat izraženo mnenje je Slovenska kmečka zveza namesto venca na njegov grob poklonila za dijaški dom Slovenskega šolskega društva 200.— šilingov v zavesti, da se je tako najbolj oddolžila spominu, življenjskemu prizadevanju in hotenju rajnega Tomaža Dumpelnika.

Koroška slovenska mladina v počitniški koloniji v Savudriji:

Letovanje je polno zanimivosti in lepih vtisov

Pišajo tako-le: Tudi naša skupina letuje letos v Savudriji, kamor smo prispeli 19. julija. Takoj smo se srečali s Slovenci iz Gorice, Benečije in Ljubljane. Kmalu po prihodu smo že organizirali skupine z različnimi imeni. Naše skupine se imenujejo: „Ribice“, „Pirati“, „Vikingi“, „Zvezdice“, „Hobotnice“, „Vetrnice“ in še druge.

Izpolnila se nam je srčna želja, spoznati življenje ob morju ter v tej širni vodi uživati kopanje in plavanje. Oni, ki so plavanja že večji, so se morja zelo razveselili in so bili takoj v vodi. Bolj plašno so se obnašali neplavači, ki so se le počasi in zelo previdno drznili v vodo.

Ne smete pa misliti, da na letovanju samo plavamo in se sončimo, ne, imamo tudi veliko kulturnih in zabavnih prireditev. Priredili smo proslavo za Dan vstaje slovenskega ljudstva 22. julija in 27. julija za Dan vstaje hrvatskega ljudstva. Nekdanji borci s tega področja so našim letoviščnikom povedali mnogo zanimivega iz časov borbe za mir in pravično življenje. Dolgo bo našim mladim ostal v spominu večer, ko smo se Goričanom in Ljubljancem predstavili s svojim kulturnim programom. Na tem večeru smo jim predstavili govorico naših treh dolin, Goričani in Ljubljanci pa nam svoja narečja.

Za še pestrejšo in živahnejšo življenje v koloniji imamo različne krožke, kjer vsi marljivo sodelujejo. Med temi na primer folklorni krožek, kjer plešemo različne narodne plese, s pevskim zborom smo se že predstavili na prireditvah, nadalje imamo likovni krožek, ki ga posebno radi obiskujejo mladi risarji. Na razpolago je tudi diaprojektor, vsi radi gledamo filme, ki jih predvaja Matjaž. Imamo svojo mladinsko samoupravo, vsaka skupina otrok si izvoli svojega starešino, ki skupino predstavlja in zastopa. Le-ti posredujejo na skupnih sestankih starešin želje svojih skupin.

Zelo radi se bomo spominjali tabornih ognjev, ki smo jih zažigali ob praznikih. Skupina je nabrala dračja in vejčja, po proslavi zvečer pa je zagorel kres, okoli katerega smo zaplesali v velikem krogu vsi, tudi vzgojiteljice in voditelji. Na mladinskih plesih so igrali naši harmonikaši.

Sportnih prireditev imamo celo vrsto, ki se jih z veseljem udeležujemo. Posamezne skupine vsak dan tekmujejo v plavanju, nogometu, „med dvema ognjema“ in še več. Na organiziranem parizanskem pohodu so sodelovale vse skupine, kjer so najhitrejši dobili pohvale in nagrade.

Pa še „Ciganski večeri“ so nekaj za nas. Ob kopanju si na obali izberemo primeren kraj, na katerem po večerji zanesimo taborni ogenj ter zaplešemo in zapojemo. V žerjavici pa pečemo krompir; dokler ni pe-

Ponovitev igre „Rdeča kapica“ v Bilčovsu

Kmalu, ko so prišli naši najmlajši prosvetlasi, mladina Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu, s posrečenega izleta po Gorenjski, so nam ponovili preteklo soboto mladinsko igro „Rdeča kapica“. Mladi igralci so se tudi tokrat odlično postavili. Udeležba na igri je bila zelo številna in kakor so dejali mnogi, nobenemu ni bilo žal, da se je udeležil lepe prireditve. Mladi naraščaj našega prosvetnega društva je znova pokazal, kaj zna in da obeta biti polnovreden naslednik onih, ki so se in se še danes prizadevajo za izvrstno prosvetno delo.

V spoznanju, da imamo med mladimi igralci in deklamatorji nadarjene sile, daje upanje ter je jamstvo, da bo s smotnim delovanjem društvenega odbora zagotovljen „Bilki“ tudi v bodočih letih vsestranski ljudsko prosvetni razmah.

Na prireditve je prišlo tudi več tujih letoviščarjev, ki preživljajo svoje počitnice med nami. Predstavniki našega društva je zaradi tega med domačini pozdravili tudi tuje goste v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Tujci iz Celovca, Dunaja, Nemčije, Nizozemske, Francije in drugod so se o naši prireditvi zelo pohvalno izražali in občudovali sposobnosti mladih igralcev v starosti od 6 do 16 let. Tuji gostje so zagotavljali, da so s prireditve odnesli najlepše vtise.

Mladim igralcem pa velja vse priznanje in pohvala za njihovo požrtvovalnost in izvrstni nastop.

čen, pa plešemo in pojmemo. Harmonikaš pa nas zabava in ko je krompir pečen, ga poskušamo in pojmemo.

Tudi oddajo „Pokaži, kaj znaš!“ smo organizirali, kjer so sodelovale vse skupine.

Skratka: Veliko novega, mnogo zanimivega in lepega smo deležni na letovanju Škoda, da čas tako hiti. Kmalu se bomo vrnili na svoje domove veseli in spočiti, okrepani, da spet začnemo s pridnim učenjem. Ko se bomo vrnili, bomo povedali še veliko zanimivega iz dni, ki smo jih preživeli ob morju, kamor bi se prihodnje leto spet želeli vrniti, toda priti morajo tudi drugi na vrsto in druga skupina letošnje počitniške kolonije je tako srečna, da ima tritedensko bivanje v Savudriji še pred seboj, ko bodo ta nepozabna doživetja že za nami.

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENCEV

vabi vse slovenske izseljence in žrtve nacističnega nasilja, njihove družine kakor tudi znanke in prijatelje na

družabno srečanje

ki bo

V NEDELJO, DNE 30. AVGUSTA 1964

NA BREZNIKOVEM KAMPINGU OB ZABLATNIŠKEM JEZERU

- Zbrali se bomo iz vseh krajev, iz katerih so nas izseljevali.
- Srečali se bomo znanci iz vseh taborišč, v katerih smo skupno prenašali usodo pregnanstva.

Zbrali se bomo v družabnem krogu, brez vsake prisiljene formalnosti, da ob pogovoru, petju, in godbi obnovimo stara poznanstva, da obudimo spomine na skupno trpljenje in navežemo prijateljske vezi.

Zbirališče med 2. in 3. uro popoldne na Breznikovem kampingu ob Zablatniškem jezeru (Turnersee), kamor vodi lepa asfaltirana cesta skozi Škocijan mimo Klopinja do vasi Spodnje Vinare (Unternarrach).

Sodelujejo pevke in pevci iz Št. Vida v Podjuni in Železne Kaple ter znani godbeni ansambel „Rožanski kvintet“.

Milošu Ledinku v spomin

Prejšnji teden smo na kratko poročali, da je v Mariboru Miloš Ledinek nenadoma umrl za srčnim infarktom. Smrt ga je dohitela na delovnem mestu, kjer svojih izrednih sposobnosti nikdar ni izrabljal v zasebne namene — delo za skupno blaginjo mu je bila vsebina življenja.

Rojen je bil leta 1905 na Muti. Postal je učitelj in med drugimi kraji je služboval tudi na Ojstrici pri Dravogradu, v Mežici in Črni. Kot učitelj v krajih, ki so številno obljubljeni z delavci, je spoznaval socialno problematiko, stiske in težnje delovnega ljudstva ter je vse svoje sposobnosti posvetil socialni, družbeni in politični dejavnosti. Bil je vsestranski, odločen in neuklonljiv pobornik za načela svobode dela in napredne zavesti. Njegova beseda je bila odločna, neposredna, vznika vselej iz njegovega osebnega prepričanja. Prislunili pa je znal tudi drugim mnenjem in če so ga prepričali, mu je poslalo mnenje drugih enako dragoceno kot njegovo lastno. Z enako privrženostjo se je posvečal gospodarskim, družbenim, političnim in kulturnim vprašanjem. Vsestranski razvoj severovzhodne Slovenije v zadnjih letih je neizbrisno povezan z osebnostjo Miloša Ledinka.

V narodnoosvobodilni vojski je sodeloval od leta 1942. Kmalu po vojni je opravljal dolžnosti prosvete v okrožju Maribor in kot inšpektor ministrstva za prosveto v Ljubljani. Do leta 1955 je bil predsednik mestnega ljudskega odbora Maribor. Sodeloval je v številnih drugih organizacijah in ustanovah, bil je poslanec zvezne ljudske skupščine — skratka, bilo bi preobširno naštet vse njegove družbene funkcije, ki očrtujejo njegovo neumorno dejavnost. Za velike zasluge je prejel Miloš Ledinek številna visoka odlikovanja.

Zadnja leta je bil Miloš Ledinek direktor časopisnega podjetja Mariborski tisk ter je krepko začrtal pot razvoja tega podjetja in korak za korakom uresničeval svoj načrt. Ta načrt je združil grafične in časopisne dejavnosti v Mariboru in ustvaritev takega podjetja, ki mu bo omogočen močan razvoj, delovni človek v njem pa bo našel svoje pravo mesto proizvajalca in upravljalca.

Pokojni Miloš Ledinek, mož izklesanih po-

30.000 obiskovalcev na „Beljaškem semnju“

Vreme ni bilo najbolj ugodno v soboto zvečer, ko se je odvijal tradicionalni beljaški semjenj, vendar so imeli prireditelji tudi letos velik uspeh. Ugotavljajo, da se je slavnosti udeležilo nad 30.000 obiskovalcev, med temi veliko tujih počitniških gostov. Povorka noš, predvajanje različnih plesnih skupin, nastopi pevskih zborov in godb so izzvali vsesplošno odobravanje. Najbolj oddaljeni gostje na semnju so bili neki zakonski par iz Texasa, turisti z otokov Južnega morja in Južne Afrike. Mogočen vtis je napravil tudi veličastni nočni ognjemet.

Ker je bilo vreme precej hladno, tudi žeja ni bila tako velika, vendar so gostilničarji lahko zadovoljni, ker v zabavnem parku, kjer so postavili 13 velikih obratov, je bil zelo živahen promet, naravnost gneča pa je bila v vseh številnih gostinskih prostorih v mestu do poznih jutranjih ur. V ostalem pa je odobrati, da prireditelji semnja skušajo dati tej največji koroški ljudski slavnosti iz leta v leto tudi čim večji kulturni značaj z mednarodno udeležbo. Letos sta bila med častnimi gosti tudi župana z Jesenic in iz Radovljice.

tez, je bil kot človek vsem dober prijatelj, neposreden in pristrčen. Več osebnih prijateljev se je prav posebno veselil in tudi teljev je imel tudi med koroškimi Slovenci, prijatelj pa je bil vsemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem. Kot kulturnik in prosvetni pospeševal medsebojne kulturne slike med severovzhodnimi Slovenci v Sloveniji in slovenskim ljudstvom na Koroškem. Rad je prijateljsko pokramljal s koroškimi Slovenci na več festivalih v Mežiški dolini, na katere je vedno tudi prišel, vedno pa je bil tudi v sredi naših pevcev na pevskih turnejah v Mariboru. Zaradi tega bomo Milošu Ledinku ohranili tudi koroški Slovenci lep in trajen spomin.

Ljudska slavnost

za prijateljstvo in mir med našimi sosedi

Pod tem naslovom bo na praznik 15. avgusta s pričetkom ob 14. uri popoldne v Celovcu, Südbahngürtel 24, velika ljudska slavnost, na kateri bodo sodelovali ansambli iz treh sosednih dežel — Koroške, Slovenije (vokalno-instrumentalni ansambel iz Trbiča) in severne Italije.

Prireditve se bo začela z nastopom godbe na pihala, ob 15. uri bo pozdrav gostov, združen z manifestacijo za prijateljstvo in mir, od 15.30 do 17. ure bodo nastopili ansambli iz treh dežel, od 17. ure dalje pa bo ples in splošna zabava.

Vstopnice za to prireditev stanejo v predprodaji 5, pri blagajni pa 10 šilingov.

Petdesetletni življenjski jubilej

Celovec. — Dolgoletni direktor celovškega radia, Peter Goritschnig, je ob začetku tedna praznoval 50-letnico svojega življenja. Ob tej priložnosti je bil z najboljšimi željami deležen mnogih čestitk raznih osebnosti in ustanov, predvsem iz vrst kulturnega življenja na Koroškem. Med drugim je posebna jubilaritova zasluga, da pridejo v celovškem radiu tudi slovenske oddaje do veljave ter njegovo prizadevanje za narodno strpnost v deželi. K njegovemu petdesetletnemu življenjskemu jubileju mu je čestitala tudi Slovenska prosvetna zveza.

Učenje med spanjem

Prvič v zgodovini šole je učencem rečeno, naj spijo, če se hočejo kaj naučiti, in to celo v razredu. To se dogaja na neki šoli v mestu Bergamo. Novo metodo preizkuša italijanski učitelj Mario Bellini. Po njegovih izkušnjah se učenci ne nauče nič manj kot v budnem stanju, ampak kvečjemu več in hitreje. Učijo se pod vplivom hipnoze.

Mario Bellini ima goste, črne brke in hud pogled, tako da kar nekako moraš povesiti oči in ga ubogati. Vendar jih ne uspava s tem svojim hudim pogledom, temveč s pomočjo magnetofona. »V stanju hipnoze«, razlaga Mario Bellini, »učencev ne motijo muhe, ki brenčijo v razredu, niti ropot avtomobilov z ulice. Za vse stvari izgubijo zanimanje, razen za tisto, kar mi hočemo, to je za pridobivanje novega znanja.«

Prvič je svojo metodo poizkusil v razredu z 20 učenci, starih od 13 do 15 let in ki so jih vsi imeli za duševno manj razvite. Že po nekaj mesecih učenja v spečem stanju je baje z njimi dosegel presenetljive uspehe in ti učenci so celo dobiteli svoje bolj nadarjene tovariške.

Učencem v hipnotičnem stanju je treba le enkrat prebrati neko pesem, pa si jo zapomnijo tako dobro, da jim ostane dve leti v spominu. Druge Bellinijeve trditve so še bolj presenetljive: »Če med lekcijo pomešam napačno enačbo v vrsto pravih, jo učenci sami odkrijejo, ko se zbude in jo enostavno izločijo kakor stroj, v katerega si vrgel napačen novček.«

Seveda pa je ta način učenja naletel na silovite kritike ravno pri pedagogih in treba je reči, da niso neupravičene. Učenje je in mora ostati aktivno učenje. Če pa zazibljemo učence v spanje in jih držimo v tem izrazito pasivnem stanju, odpade ravno to aktivno sodelovanje, sposobnost reševanja problemov, primerjanja, razlikovanja in osebnega odnosa do učnega procesa. Taki učenci morda lahko postanejo »skladišča znanja«, živi slovarji, toda to njihovo znanje bo za praktično rabo v življenju najbrž kaj malo uporabno.

Lepota je na zadnjem mestu

Profesor Alain Girard, direktor pariškega Narodnega inštituta za demografska vprašanja, je sestavil obsežno študijo o tem, kaj je odločilno pri izbiri zakonskega tovariša v današnjem atomskem času (vsaj za francoske razmere). 164 nameščencev inštituta se je razkropilo po vsej Franciji za podatki. Obiskali so 144 krajev in izpraznili 1646 zakonskih parov.

Rezultati dokaj obsežne ankete so pokazali, da ne glede na moderne tendence, ki pa jih srečujemo predvsem v filmih, gledaliških delih in v literaturi, ostajajo Francozi zvesti tradiciji. Za dekleta je predvsem odločilno zdravje zaročenca, moralne kvalitete, skupni okusi in prav na zadnjem mestu zunanji videz. Razni lepotci notirajo kaj slabo na zakonski borzi. Moški so pri izbiri manj trezni: na prvem mestu je zunanji videz, potem moralne vrednote in na koncu šele je gospodinjstva spretnost.

Večina se jih spozna na plesnih prireditvah (17 odstotkov), 15 odstotkov združijo naključja, 13 odstotkov odpade na skupno delo ali študij. Mladostna prijateljstva, družinske zveze ali poznanstva iz sosesčine pa nanesejo nekako 11 odstotkov. Prav malenkosten procent (1,1 odstotka) odpade na časopisne oglase.

Zbrani podatki nam nadalje povedo, da trajajo zaroke povprečno dve leti, ne da bi prišlo do intimnejših odnosov med zaročencema in je jadicovanje nad razbrzdano stnostjo današnje mladine torej precej pretirano. Obširna anketa je tako potrdila mnene nekaterih, da ima tradicija v Franciji še hudo globoke korenine.

Pipa, cigara, cigareta – skozi čas

„Tobak je žlahtna travca, je slajši kakor med...“

In ta »med« smo dobili — tako kot krompir in sifilis — iz novega sveta. V Evropo so ga uvozile Kolumbove ladje.

Tri dni potem, ko so Kolumbovi mornarji pristali v Ameriki (leta 1492), so v notranjosti nove dežele že srečali Indijance, ki »so nosili v rokah žareče oglje in posebno travo, katere dim so vdihavali« (tako je zapisano v ladijskem dnevniku). Konkvistadorji so jih posnemali.

V Evropi so najprej imeli tobak za čudežno zdravilo in ne za mamilo. Zmote je bil kriv Jean Nicot — francoski poslanik v Lisboni. Leta 1560 je poslal v Pariz liste tobaka

in jih priporočil kot zdravilo proti najrazličnejšim boleznim, predvsem naj bi pomagal proti kožnemu raku. Nicot je s svojim imenom krstil novo rastlino (botanično ime nicotiana) in alkaloid, ki je v njej — nikotin.

Šele ko se je britanski admiral Sir Walter Raleigh leta 1585 vrnil iz novo ustanovljene kolonije Virginie, je postalo kajenje tudi v Evropi popularno. Angleži so začudeno opazovali Raleigha in njegove oficirje, ki »so vdihavali smrdljivo paro — dejali so, da v zabavo in za zdravje — in jo puhali skozi nos in usta«, kot poroča dvorski kronist.

Kajenje je bilo takšna novost, da pripovedujejo o služabniku, ki je Raleighu zli vedro vode na glavo. Mislil je, da se je admiral vnel. Admiral je bil tako »zaljubljen v svojo pipo«, da jo je kadil celo ob smrti — ko je stopil na morišče.

Angleški kralj Jakob I. (1566 do 1625) je bil prvi suveren, ki je preganjal kajenje: »Je neprijetno za nos, škoduje možganom in je nevarno za pljuča.« Toda »pitje, požiranje in srebanje tobaka« — kot so pravili takrat — se je razširilo tako v Angliji kot na kontinentu.

Že po tridesetletni vojni je dejal nasprotnik tobaka Hans Jakob Grimmelshausen: »Nekateri tobak požirajo, drugi ga jedo, mnogi pa ga njuhajo, tako kar verjeti ne morem, da nisem srečal še nikogar, ki bi si ga tlačil v ušesa.«

Ker so cerkve preveč smrdele po tobaku, sta izdala papeža Urban VII. in Inocenc X.

bule, v katerih sta prepovedovala kajenje. Nekateri župniki so poročali, da »v cerkvah še dihati ne morejo več«.

Pred vlado Petra Velikega (1682) je bilo tudi v Rusiji kajenje kaznivo. Prestopnike so kaznovali z bičem, pripovedujejo popotniki.

Medtem pa je francoski kralj Ludvik XIV. zapovedal svojim vojakom, naj se opremito z »orodji za kajenje«.

V 18. stoletju je bilo dovoljeno kaditi tudi na dvoru. V Berlinu — glavnem mestu Prusije — se je vsak dan od petih popoldne pa pozno v noč zbiral okrog kralja Friedricha Wilhelma I. »tobakarski kolegij«. Poročajo, da je včasih veličanstvo pokadilo v enem večeru 30 do 32 pip tobaka.

Da lahko tobak škoduje zdravju, so takrat samo ugibali. Prvi znanstveno utemeljeni sum je sto let mlajši: leta 1855 je francoski zdravnik Bouisson poročal o 68 bolnikih, ki so imeli raka v ustni votlini. Poudaril je, da je bilo med pacienti 6 takšnih, ki so kadili pipo, eden pa je čikal.

Potem se je pojavila cigareta.

V krimski vojni (1853 do 1856) so angleški in francoski vojaki videli, kako njihovi zavzniki Turki — pa tudi nasprotniki Rusi — zavijajo narezan tobak v papir in ga kadijo. Tudi papir... Kmalu potem so začeli tudi na zahodu prodajati »originalne cigarete« iz Petrograda in Carigrada.

Dvaindvajset let po koncu vojne so na pariški svetovni razstavi že predstavili prvi stroj za izdelavo cigaret.

Tudi nekateri zvoki so potrebni za duševno ravnotežje

Od vseh zunanjih faktorjev, ki tako ali drugače vplivajo na človekovo duševnost oz. živčni sistem, je hrup najpomembnejši, čeprav je obenem tudi najmanj raziskan. Če pustimo ob strani številne ukrepe proti raznim šumom, ropotu in trušču v industriji in velemestih, moramo poudariti tudi manj znano dejstvo, da so nekateri zvoki ali šumi prav tako potrebni za duševno ravnotežje kot na primer zelenilo trave in dreves ali nebesna modrina. Ostri in neprijetni zvoki negativno vplivajo na duševno razpoloženje, dražijo živčni sistem in hitro utrujajo, medtem ko monotoni šumi silijo k spancu. Prav posebno pomirjujoče in prijetno je šumenje listov v blagem vetru in šum morskikh valov.

Sovjetski znanstveniki, ki se ukvarjajo s tem problemom, so posneli šumenje topola, lipe, potočka, močnega dežja in plime. Opazili so, da so imeli vsi posneti šumi — lahko bi jih imenovali naravni šumi — približno enako frekvenco, kot da je v naravi neka konstantna akustika. Omenjene frekvence so v večini ustrezale tisoč nihajem v sekundi, se pravi, da so bile v območju največje zaznavnosti človeškega slušnega

organa. Verjetno je, da so bili prav ti šumi naravnega izvora tisti, ki so odločilno vplivali na formiranje slušnega aparata pri človeku. Drugi zvoki, ki niso sodili v to območje, so bili znak nevarnosti in jih je uho dojelo kot neprijetne.

ZANIMIVOSTI

● Britanski botanični inštitut sporoča, da so uporabliali zračno zaporo iz gumijastih balonov, ki so napolnjeni z vodikom in pritrjeni na kolo — in sicer so z njo uspešno zaščitili pred vrabci letni pridelek. Vsak balon s premerom približno deset centimetrov se drži v zraku trideset metrov visoko in čisti površino sto kvadratnih metrov.

● V East Midlandu v Veliki Britaniji so začeli uporabljati glavo najbolj moderne naprave za avtomatično kopanje rude. Vse kopalne naprave (tipa ROLF) upravlja operater pri kontrolni mizi, ki je od mesta kopanja oddaljen 50 metrov. Za normalno obratovanje ni razen njega potreben nihče drug. Vrtalni stroj se prežira skozi plast premoga, kar nakopije pa odnaša tekoči trak. Merilna naprava, ki reagira na šibko radioaktivno žarčenje premoga, skrbi za to, da vrtalni stroj sledi žili.

● Mati in otrok imata zelo pogosto različen rezusov faktor v krvi. Zaradi tega neujemanja včasih novorojenčki tudi umirajo. Zda pa se je skupini novozelandskih zdravnikov posrečilo, da so uspešno opravili transfuzijo krvi pred porodom. Kri injicirajo s 15 centimetrom dolgo iglo v trebušno votlino dozorevajočega zarodka.

Okameneli smehljaj

JOŽE
CIUHA

Kot v čudežu sem dobil posteljo v zadnjem hotelu. S krečom tistega iskalca, ki je po devetsto devetindevetdesetih, »ne« potrkna na tisoč vrat. K temu mi je uslužbenec v recepciji postregel z enakim nasmehom kot vsi tisti, ki so mi bili pred njim rekli »obžalujemo«.

Ko sem pokazal papirje in izpolnil formularje, mi je uslužbenec povedal, da bom sobo delil z gospodarstvenikom iz Vzhodne Nemčije. Meni je bilo vseeno: po vsem, kar sem doživel, bi jo delil s komurkoli. V knjigi predhodnih gostov sem prebral ime stanovalca: Mr. Müller — Berlin.

Zahvalil sem se tovarišema iz ambasade, ker sta v dolgem in mučnem lovu vztrajala do konca. Happy end našega iskanja jima je gotovo prinesel prav toliko olajšanja kot meni.

*

Končno sem v sobi: umazan, lačen in zbit. Na terasi pred njo sedi na pletenem stolu moj sostanovalec. To pa ni Mr. Müller iz Berlina, temveč tolst Indonezijec, katerega besednjak ne premore ene same angleške besede. Zato se drug drugemu nasmiha in s tem izpriču-

jeva obojestransko dobro voljo po prijateljski koeksistenci.

Soba je čedna, mreže zoper komarje nad posteljo cele, najvažnejše pa je to, da je poleg sobe kopalnica s prho, ki ni pokvarjena.

V pričakovanju toplega obroka poslušam zvoke klavirja, ki prihajajo od kdove kod. Napev mi je poznan, čeprav se avtorja ne morem domisliti. V pesmi je topolina, kakršna veje ob srečanju starih znancev.

*

Kolovratenje skozi mesto mi je odkrilo prostranost Džakarte. Večina hiš, ki sem jih videl, je enonadstropnih in pritličnih. Mnoge obdajajo čedni vrlovi, mnoge pa se stiskajo v gneči. Ponekod rastejo iz tal nova, večnadstropna poslopja. Obliža ulic so zelo menjava: hkrati odsevajo blišč in bedo. Slednje seveda neprimerno več.

V križarjenju sem tudi opazil, da smo večkrat prečkali kanal. Morda dva ali celo tri. Priznati moram, da me občutek za orientacijo pogostokrat vara, zato mu ne zaupam dosti.

Tovariša v avtu sta me opozorila, da sodi kanal med rekvizite lokalne romantike. Umazana voda v koritu se pretaka leno in počasi. V njej se ljudje umivajo, perejo perilo in hkrati opravljajo svojo potrebo. Da ne bo pomote ali slepomišljenja: malo in veliko.

Opazil sem dekle, čepeče na kamnitih stopnicah, ki se izgubljajo v vodi. Sarong — do peta segajoče krilo je imelo spodvito. Izpod svitka se je svedel del zadnjice, vtem ko je bil drugi del potopljen v umazano vodo. Bilo je jasno kaj počenja. Nedaleč od nje sem zagledal golega mladeniča, ki se je kopal in si z roko zakrival tisto, kar je po merilih naše civilizacije neprimerno za radovedne poglede.

Ko se je znočilo, je kanal oživel; število kopalcev se je pomnožilo. Odcvela ženska je brez sramu razkazovala mlahahe dojke, ki jih je medla svetloba bližnje cestne svetilke groteskno karikirala. Ob odraslih ljudeh so bili otroci, ob starih mladi. Umivali so se, si čistili zobe in čepe opravljali potrebo. To je bilo prvo srečanje s folkloro.

*

V petek sem se iz hotela zapeljal s taksijem v ambasado in plačal vozniku 100 rupij. Poslužil bi se bil rikše (tu ji pravijo beča), pa je razdalja nekaj kilometrov predolga za žilaste noge voznikov.

Rikš je v Džakarti okoli 40.000. In ob njih 40.000 rikšistov, ki bolj životarijo kot živijo. Pravijo, da je med njimi veliko tuberkuloze in da njih povprečna življenjska starost komaj preseže četrt stoletja.

Vozila so tricikli z naprej pomaknjnim sedežem, kjer se za silo stisneta dve osebi. Voznik sedi zadaj in ne ob strani kot v Burmi. Na vozila navlečejo po potrebi platneno streho. Obarvana so s kričavimi barvami in okrašena s podobami, spominjajočimi na fiste, ki pri nas »krasijo« vrtiljake. Poleg diletantskih risbic imajo še zvočna imena, npr. King Kong, Chrysler, Buick, Bali, Garuda itd.

Težko življenje rikšistov dela velika konkurenca še težje. Rikšisti so brez razlike suhi in podhranjeni. Od pičlega zaslužka, ki ga prislužijo noge, je treba plačati še najemnino za vozilo, saj je le malokdaj last rikšista samega.

Nekdo od Jugoslovanov mi je rekel, da je 100 rupij za domačina precejšen denar. S tem mi je menda hotel povedati, da me je voznik »opitil«.

Mehanizacija vedno večje breme kmetijstva

Edina pot: poenostavitev proizvodnje, nabava strojev v sosesčini in zložitev kmetijskih zemljišč

Kakor so traktor, motorna kosilnica in z njima povezani kmetijski stroji takorekoč edino sredstvo, da zmoremo v danih pogojih sploh še pravočasno opraviti delo, ki ga kmetija v naših pogojih zahteva, tako postajajo za kmetijstvo tudi vedno večje breme. Njihov nakup in njihovo vzdrževanje sta iz leta v leto dražja. Medtem ko so ostale cene za kmetijske pridelke in tudi za les v alpskem kmetijstvu v glavnem iste in so se le tu in tam za malenkost zboljšale, cene strojev, njihovih nadomestnih delov in njihovega popravila neprenehno naraščajo.

To ugotovitev potrjujejo tudi zadnji ceniki, ki jih je razposlala Strokovna zveza industrije strojev, jekla in železa Avstrije. Če iz teh cenikov primerjamo le cene za nekatere stroje, brez katerih kmetije v alpskem svetu, kjer je govedoreja osnovna kmetijska panoga, ne moremo shajati s ce-

nami od leta 1961 naprej, potem vidimo, da so se podražili tudi za 20 %. Do te višine so se zlasti podražili traktorji. Tako n. pr. stanejo Steyr-traktorji v standardni izvedbi med 15 in 36 PS letos med 37.980 in 75.000 šilingov in so s tem za 4560 do 10.310 šilingov dražji, kot so bili leta 1962.

Podražitev torej znaša v tem primeru 14 do 19,7 %.

Motorne kosilnice znamke Reform stanejo 9980 do 12.775 šilingov in so za 525 šilingov ali za 4,3 % dražje, kot so bile lani. Podobno so se v istem času podražili Reformovi samovozni obračalniki in zgrabljalniki. Lani so stali 18.950 šilingov, letos so za 710 šilingov dražji. Travniki kombajn trdke Alfa je n. pr. leta 1962 stal še 31.000 šilingov, zadnji ceniki pa za isto tipa navajajo ceno 35.200 šilingov. Podražitev znaša torej 13 %. Trosilec za umetna gnojila, ki je isto leto stal 6000 šilingov, stane sedaj 7200 šilingov. Žitni kombajn Epple, ki je leta 1961 stal še 136.690, stane letos 142 tisoč 600 šilingov.

Tako bi našo primerjavo lahko nadaljevali skoraj pri vseh drugih strojih, napravah in orodju ter nadomestnih delih za nje. Toda že ti primeri kažejo, kam gre razvoj v naši nadaljnji mehanizaciji kmetijstva. Kmetijski stroji so vedno dražji, skoraj povsod pa potrebujemo zmogljivejše stroje, kot jih imamo, ker drugače po malem ne bomo več v stanju obvladati delo na polju in travnikih. V takem razvoju postaja čedalje bolj očitno, da bo prej ali slej propadla marsikatera kmetija, če ne bo poenostavila svoje proizvodnje in se v kmetovanju omejila le na tisto panogo proizvodnje, za katero ima po svoji naravi najboljše pogoje. Tako n. pr. že sedaj zahteva čas, da mora pri naših kmetijskih njivah zasebni žitni kombajn čim prej zginiti s kmetije, ker je v nabavi predrag in ker je njegova uporaba omejena le na kratek čas. Isto velja z kombajni za spravilo krompirja. Oba sta upravičena kvečjemu v sosesčini in tudi to le tam, kjer se je sosesčina specializirala na proizvodnjo žita ali krompirja in kjer so zemljišča zložena in vsled tega njive primerno velike.

Poenostavitev kmetijske proizvodnje, nabava in uporaba kmetijskih strojev v sosesčini in zložitev kmetijskih zemljišč so ob naraščajoči dragini kmetijskih strojev pri nas glavni ukrepi, katerih se moramo lotiti vsak zase in vsi skupaj. Druge poti v naši malokmetijski proizvodnji nimamo, kajti motimo se, če mislimo, da bo kdajkoli v naših pogojih prišlo do tega, da bo industrija pocenila svoje izdelke. Da moramo ob naraščajoči dragini strojev ob teh ukrepih s polnim gnojenjem neprenehno izboljšavati rodovitnost zemlje, da moramo ohraniti v pridelani krmni kolikor se le da beljakovin, škrobnih enot, vitaminov in rudnin in da moramo stalno skrbeti za vedno višjo molznost in vedno najtejšo ravnost goveje živine, se razume samo po sebi.

Kmečke proizvodne organizacije si utirajo pot

Evropski kmetje prihajajo vse bolj do spoznanja, da se bodo v moderni in vedno bolj skomercializirani industrijski družbi obdržali le, če bodo stopili na pot združevanja in če se bodo združili specializirali v proizvodnji in kolikor mogoče daleč do konzumenta obdržali vnovčenje pridelkov v svojih rokah.

Da so se tudi pri nas v Avstriji pričela porajati takšna združenja na področju vzreje in pitanja prašičev in goveje živine ter zlasti na področju proizvodnje in vnovčenja jajc, zelenjave in sadja, smo na tem mestu že večkrat poročali. Vemo tudi, kakšno pozornost zadnje čase posvečajo tej potrebi kmetijske ustanove v Sloveniji, kjer se sodelovanje med njimi in kmeti v proizvodnji in prodaji kmetijskih pridelkov razvija v vedno večjih dimenzijah.

Pri roki imam poročilo o zborovanju Delovne skupnosti za izboljšanje agrarne strukture v pokrajini Hessen v Zahodni Nemčiji, ki je bilo pred nekaj tedni v Wiessbadenu. Iz tega poročila n. pr. vidim, da sta se dva soseda zedinila, da bosta delila delo v živinoreji, eden bo redil in pital prašiče, drugi pa govejo živino. Ustrezno tej specializaciji sta skupno mehanizirala svoji kmetiji in že v kratkem spoznala, da sta s tem prihranila ogromno dela in da sta bistveno znižala svoje proizvodne stroške.

Drug primer: V Haimstadtu so se trije mladi kmetje združili v obratno skupnost, v kateri je sicer zemlja ostala last vsakega posebej, gospodarsko poslovanje pa so imeli skupno. S tem so svoje dohodke povečali za 30 odstotkov, dohodke po delovni sili pa za 50 odstotkov.

Tretji primer: V Sontheimu ima 14 kmetov skupni hlev za 600 prašičev. Ta hlev je stal le 40 % od zneska, ki bi ga zahtevala gradnja svinjakov na vsaki kmetiji posebej, njihovi dohodki pa so narasli za 80 %.

Že nekoliko delj so žli kmetje v bližini Essena. 140 se jih je odločilo za skupni hlev za 2000 krav, ki ga sedaj gradijo.

Taki in podobni primeri so znani tudi iz Francije in drugih zahodnoevropskih dežel. Vsi pa potrjujejo, da imajo kmečka gospodarstva, neglede na družbeno ureditev in na politični režim, povsod samo eno pot za svoj obstoj in za izboljšanje gospodarskega položaja kmečke družine: pot združevanja v proizvodnji in organiziranega sodelovanja na trgu, skratka pot kooperacije, kakor temu v strokovni terminologiji še pravimo.

Tudi industrija bi morala propasti, če bi imela svojo proizvodnjo podobno usmerjeno na pet ali deset vrst strojev, naprav in orodja, če se ne bi specializirala na določene stroje ter jih na tekočem traku proizvajala v vedno boljši kakovosti in z vedno večjo zmogljivostjo.

Olajšanje transportov - osnovni problem specializacije na sodobno govedorejo

(4. nadaljevanje)

Vsi ostali stroji in naprave, ki smo jih spoznali kot zelo pripravne za olajšanje transportov na govedorejskih obratih v ravnini, pa na strmih pobočjih in v hribovitem svetu, kjer odpove traktor, nimajo nobene veljave in so popolnoma nerenabilni.

Transporti v hlevu

Že uvodoma v tretje poglavje smo prišli do spoznanja, da mora imeti intenziven govedorejski obrat hlev tako urejen, da na dan in govedo ne bo porabil več kot 2 kg nastilja. S to količino nastilja pa shajamo le pri kratkih stojiščih za živino. Na mali kmetiji s parimi govedji v tako urejenem hlevu transporti gnoja na gnojišče niso več huda delovnotehnična obremenitev. Problem pa postanejo taki transporti že v hlevih z 20 GZE, ko je treba dnevno dodatno k spravilu krme v jasli in k molži spraviti na gnojišče še okoli 4 do 5 q gnoja. Čim večji je število goveje črede, čim daljši je stojišče in čim oddaljenejši je gnojišče od hleva, tem bolj nas sili racionalizacija dela k napravam za spravilo gnoja iz hleva.

Takih naprav je seveda več. Njihova uporabnost je odvisna tako od cene, ki jo stanejo kot od prikladnosti hleva in razdelitve prostora v njem. Kjer so hodniki za spravilo gnoja dovolj široki, je nakladalnik na hidravliko pred traktorjem najcenejša naprava za spravilo gnoja, ker je kakor smo že slišali — uporaben za celo vrsto drugih opravil na kmetiji. Kjer pa je prostor v hlevu omejen, bomo morali izbirati med drugimi napravami kot so to spravilo gnoja z višeco tirnico, spravilo po žici in z žerjavom ali pa spravilo z drsečimi grebljicami na verigi (Schubstange) in spravilo potom izplakovanja.

V vseh teh primerih je in bo ostala cena naprave glavni faktor izbire med njimi. Po računih Agrarnogospodarskega inštituta na Dunaju obremenjujejo investicije za spravilo gnoja in gnojnice iz hleva na gnojišče in z gnojišča na polje pri 30 GZE govejo živalsko enoto z 800 do 4.800 šilingov. Pod 1000 šilingov obremenjuje enoto le običajni način spravila s samokolico in spravilo z nakladalnikom na hidravliko pred traktorjem. Mehanizacijo spravila gnoja in gnojnice iz hleva na polje obremenjujejo v teh primerih od 80 do 95 % nakup trosilca hlevskega gnoja ter črpalke in soda za gnojnico. Višee črpalke in naprave za spravilo gnoja na gnojišče po žici in z žerjavom so za 100 do 200 % dražje kot trosilec hlevskega gnoja, gnojnična črpalka in gnojnični sod. Z njimi mehanizirano spravilo gnoja bremeni živalsko enoto s 1600 do 2300 šilingi pri 30 GZE. Še dražje so drseče grebljice na verigi, ki bremenijo skupno s trosilcem hlevskega gnoja ter gnojnično črpalko in sodom živalsko enoto z 2630 do 3130 šilingi.

Najdražje pa pride izplakovanje gnoja in spravilo na polje s specialnim sodom z avtomatičnim polnjenjem in praznjenjem. Ta način spravila obremenjuje govejo živalsko enoto pri 30 GZE s 4800 šilingi. Na gorskih kmetijah, kjer sod lahko nadomestimo s črpalco in cevmi za gnojevko, se sistem spravila gnoja potom izplakovanja pri 30 enotah poceni na 4000 šilingov na enoto, kar je sicer tudi še veliko, vendar je z ozirom na to, da potem tudi spravilo gnoja in gnojnice na polje in travnike ni več noben delovnotehnični problem, še vedno najboljše rešitev spravila gnoja in gnojnice na obratu, ki je poenostavljen na govedorejo.

(Konec v prihodnjih „Obvestilih“)

Na ambasadi sem srečal Miladina Ivanovića — jurista iz Beograda, ki v Indoneziji študira jezik. Potem ko sem uredil vse potrebno, sem se z njim vkrcal v ambasadni avto in znova romal po Džakarti. Tokrat me ni več trl strah zaradi ležišča. Zato sem jo gledal bosti bolj nepriazno.

Prevladuje mnenje, da so bili med kolonizatorji Holanci najslabši. Z brezobzirnostjo kolonializma se človek ne spozna čez noč. Še težje je odkriti razlike med njegovimi posameznimi koncepti. Vendar je treba Holancem priznati, da v stavbarstvu na Javi (seveda, če je povsod tako kot v Džakarti) niso zagrešili greha, kot so ga v svojih nekdanih kolonijah v Aziji Angleži.

V Bombayu, kjer sem se prvič srečal z Azijo, se mi je uprla težka, po monumentalnosti težeča arhitektura viktorijanske dobe. Brez posluha za gradbene materiale in njih funkcionalnost so Britanci na slepo predstavili masivne opečne hiše iz rodne dežele v trope. Kakšen nesmisel! V razbeljeni sončni pripeki stojijo kot spomeniki domotožja, samotljubja ter neverjetne okostenelosti in nedomiselnosti arhitektov, ki so jih bili projektirali.

V Džakarti sem odkril dosti lepe arhitekture. Preprosta je, jasna in smiselna. Za razliko od tiste, ki sem jo videl v Indiji in Burmi, izpričuje neprimerno več smisla za intimnost in detajl. Vse norme so vezane na človeka in zdrav razum, ne pa na njegovo grandomanijo. Zdi se, da je v tej arhitekturi neka posebna zrelost in osveščenost. Da se ljudje, ki so jo izoblikovali, zavedajo samih sebe, da obstoja v njih odnosu do oblikovanja prostornine in v povezovanju te z naravo neka socialna estetska občutljivost ter da so si sploh v svesti svojih želja, svojih hočenj in svojega odraza v prostoru.

To seveda ni zasluga Holandcev. Njihova zasluga pa je, da njih kolonizacija ni izkrivila ljudstvu vrojenega posluha za likovne vrednote in da je domačo stavbinsko kulturo oplodila s tehničnimi pridobitvami Zahoda.

*

Hiteli smo s 100 kilometrov na uro. Cesta je bila dobra in Zbiško je v divjanju užival. Kmalu potem ko smo zapustili Džakarto, se je cesta začela vzpenjati. Bližali smo se Bogoru — priljubljeni izletniški točki prebivalcev glavnega mesta. Naraščanje nadmorske višine sem čutil v zraku in v pljuči: zadušna sopara je prehajala v prijetno svežino.

Ob cesti so se menjavala naselja z riževimi polji. Slednja so se vrstila v nepreglednih terasah. Riž je Javancu več kot nam krompir ali kruh. Iz svežega zelenila na njih so se dvigala velika ploščata pokrivala. Obrazi so ostajali v njih senci zatemnjeni.

Vedno znova sem se čudil ličnim vilam: preveč jih je bilo, da bi jih bil vse pripisal belcem. Obšlo me je, kakor da obračam liste revije za moderno arhitekturo.

Dosegli smo Bogor. Ustavili smo se le za nekaj kratkih hipov. Nagli pogledi so premerili ljubko mestece, Sukarnovo počitniško rezidenco ter nekaj čudovitih dreves in rastlin obsežnega botaničnega vrta, ki sodi med najlepše na svetu.

Pot se je vzpenjala naprej. Riževa polja so zamenjali kavčukovci in, končno, prostrane čajne plantaže. Za nami so se odpirali široki pogledi v nižino.

Java je zelena. Sonce in senca, ki so spremljale bežeče kopaste oblake, so dale krajini plastiko. V sinjini so plaval nerodni, puhasti čolni. Naselja so se vrstila še naprej in po njih gostoti sem lahko presodil, da je otok zelo naseljen.

Podoba krajine se je menjala z višino gorskega slemena, po katerem je z vzorno vztrajnostjo plezal Zbiškov opel. Seveda mu je strmina začela hitrost precej omiliti. Pokrajina je bila v nemiru svojih oblik lepa, zemlja pa skoraj vsa obdelana. Le poredko smo zavozili v gozdne predele.

Preplezali smo planinski greben in se začeli spuščati proti Bandungu. Avto je znova ponorel. Zbiško ni trpel vozila pred sabo. Na vijugasti cesti, ki se je zvijala v globino, se je izkazal kot voznik z odličnim refleksom. Prehiteval je s strastjo tekmovalca, ovinke dosledno „rezal“, in če je bilo le mogoče izsiljeval prednost.

Cesta je bila dobra in promet na njej precej živahen. Plantaže in kulture so se vrstile po istem višinskem zaporedju kot na oni strani grebena. V nižini so nam večkrat ponudili senco gaši kokosovih palm.

V mestih skozi katera smo hiteli, je bilo polno rikš in kolesarjev. Kot na Nizozemskem, sem tudi tu videl kolesarje, ki so jim počez na prtljajniku sedeli sopotniki ali sopotnice.

Fiziognomija rikšistov se v primeri s tistimi, ki sem jih bil videl v Džakarti, ni spremenila. Pogled nanje je bil enak beden in žalosten. Mnogi med njimi so bili še nedorasli otroci.

V zgodnjem popoldnevu smo dosegli Bandung. Poročnik mi je rekel, da mesto slovi kot „javanski Pariz“. Na vprašanje, čemu, ni znal odgovoriti.

Simpatične hiše s prikupnimi vrtovi so me znova ogrele. Misel je zamažala tipala za sorazmerjem med navidezno blagostanjem njih prebivalcev in revnimi rikšisti. V grobi socialni diferenciaciji družbe so se odkrivale posledice kolonializma.

(Nadaljevanje sledi)

Ura je bila skoraj polnoči, ko je Martin Garces zapustil svoje tovariše. Po navadi je ostajal v kavarni do te ure, pil vino, in medtem ko je kadil egiptovske cigarete, pripovedoval o svojih ljubezenskih junaštvih, ki so bila mnogotera in zelo različna, kajti široko-ustil se je, da je strl celo vrsto ženskih src in v resnici je bil to njegov edini življenjski cilj.

Dva šoferja taksijev tipa »Sove«, kakor so imenovali te avtomobile v caracaškem žargonu, sta postavala v senci katedrale in mu bila na voljo.

»Naj te zapeljem domov, Martin?« ga je vprašal prvi in drugi je dodal:

»Nared sem in čakam, Martin.«

»Fanta,« je odvrnil gizdalin, »nocoj niti vode ne bi mogla izžeti iz mene.«

»So te oskubili, kaj? To nič ne de.«

»Boš pa drugič plačal, fantek. Saj veš —«

»Ne, ne. Nocoj se bom vozil kar po svojih dveh cilindrih. Sijajna sta.«

Šoferja sta se zasmejala ob gizdalinovem odgovoru, iz katerega je proseval tako imenovani caracaški esprit, in eden od njiju je zaklical za njim:

»Si prepričan, da ne boš zgubil poti?«

»Ne bom je zgubil, pa tudi če bi se zgubil, ne bi bil izgubljen.«

Z ošabnimi koraki je nadaljeval pot po cesti navzdol, ves ponosen na svojo popularnost, in si domišljal, da sliši, kako eden od vozačev pravi drugemu: »Ta Martin! Kakšen značaj! Ta bi slekel zadnjo srajco in ti jo dal.«

Majhen, vzvišen nasmešek je zaplaval okrog Martinovih gladko obrtlih ustnic. Odmerni udarci njegovih pet so prevzetno zve-

vendar mnogo občudoval tudi v najvišji družbi. Sama Luisa Teresa Avila to potrdi, saj velja za smetano v caracaški družbi. In čisto nora je name. In Altagracia Areguindegui, in ta in ona...«

Bil je pravi ljubljenelec vseh. Njegove dobro krojene obleke, njegov brezhibni videz, uglaseno vedenje, vse to mu je dajalo videz sijaj-

nega elegana, za katerim so se obračale mladotnice, ki so občutile, da so postale predmet moške pozornosti in naskrivaj okušale prve sladkosti ljubezni. In kakor so bili nežni zobki teh mladih bitij popolnoma zadovoljni s sladko breztelesnostjo bonbona, je bilo povsem razumljivo, da je bil Martin Garces — sijajni zaljubljeni Martin — utešeno njihovega okusa.

Vendar pa Martin Garces kljub vsemu nocoj ni bil tako zadovoljen sam s seboj, kot bi se spodobilo privilegiranemu mlademu gentlemanu iz Caracasa. Eden njegovih prijateljev, njegov najljubši tovariš v veseljačenju in pijančevanju, ga je pustil na cedilu. Obljubil mu je bil, da bo med deveto in deseto prišel v kavarno, a ga ni bilo.

Vendar ni slabšega načina znebiti se neke misli, kot da jo skušaš sam sebi utajiti; kljub

ali bolje, ugotavljal je, da nima dolžnosti, ampak samo pravice!

Ko je prišel do domače hiše, je na svoje veliko začudenje našel vrata kljub pozni uri odprta. Obšel ga je nenavaden, docela podzavesten občutek strahu. Kot ukopan je obstal na pločniku. Napeto je prisluhnul, da bi ujel kakršenkoli šum iz hiše. Bilo je vse tiho. Niti

ROMULO GALLEGOS

Mož z značajem

najmanjšega glasu ni bilo čuti iz razsvetljene sprejemnice. Po vsej verjetnosti ni bilo nikogar v gosteh. V srcu ga je stisnilo, ne da bi vedel zakaj. Poskušal je misliti, vendar je popolna nezmožnost kakršnekoli pametne misli sprožila v njem naval silnega strahu. Moral si je priznati, da se boji karkoli misliti. Slednjič mu je šinilo v glavo:

»Morda je starega zopet napadla slabost.« Ničesar pomirjujočega ni bilo v tej možnosti, in vendar, ko jo je izrekel, ga je obšlo olajšanje. Končno se je odločil in stopil v hišo.

Dve starejši sestri sta sedeli na hodniku s sklonjenimi glavama in skrivali lica v dlaneh, sedeli sta s praznim pogledom uprtim v tla in zdelo se je, da visi nad njima nekaj mračnega. Neznana teža je upogibala njuni glavi.

Martin je obstal na pragu, ne da bi si ga upal prestopiti in naden drget ga je spreletel. Imel je občutek, kot bi njegove ude prešinil mrtvaški hlad, kot bi ga neznani kremp-lji zgrabili za grlo. Ena od sestra je stopila proti njemu, kot bi mu kotela nekaj povedati; toda samo zastrmela se je vanj z nepopisno živalskim izrazom. Z neskončnim naporom je Martinu uspelo odpreti usta: »Kaj pa se dogaja tukaj?«

In sestra mu je odvrnila s slabotnim, pridušnim glasom: »Clarita je po večerji odšla ven, rekla je, da gre k Orozcovim, pa je še sedaj ni nazaj.«

»Zakaj pa niste poslali ponjo? Že več kot polnoč je.« Martin je govoril, ne da bi vedel, kaj pravi, samo zato, ker je skrivaj hotel verjeti, da je njegova sestra še vedno pri Orozcovih, kljub dejstvu, da je bila hiša na nasprotni strani ceste zavita v temo, ko je šel mimo.

Sestra je izbruhnila v jok: »Clarita je izginila, Martin!«

Martin je stal ves otrpel, z na pol odprtimi usti, kot da bi mu besede, ki jih je hotel izgovoriti zledenele na ustnicah. Nobenega smisla ni imelo, da bi se še naprej vdajal tolažilnim mislim.

Njegova slutnja, ki se ga je bila lotevala na poti domov, je bila zdaj utemeljena. Prevzel ga je smešen nagib, da bi vprašal, s kom je njegova mala sestra pobegnila. Vendar ga je obžaloval — še preden ga je izgovoril. Še predobro je vedel, s kom je bila Clarita pobegnila. Ta podli Arizaleta!

Za trenutek je še okleval med vrati, nato pa je kot avtomat odšel v svojo sobo. Bal se je pogledati staršem v oči. Obšla ga je nejasna slutnja, da ni povsem nekriv sramote, ki jih je zadela. Čez nekaj časa je čul, kako je oče dejal: »Zaklenite vrata.« To je pomenilo, da ni nobenega upanja več in da je bila nepopravljiva nesreča Martinove družine dopolnjena.

Lagel je v posteljo in premišljeval, kaj sta se nekega večera pogovarjala z Arizaleta.

»Življenje je ustvarjeno za uživanje, ženske pa so le del tega življenja!« mu je bil govoril nekdanji najboljši prijatelj.

»Misliš, da so vse ženske enake?«

»Vse!« je odvrnil Arizaleta. »Čisto vse. Če jih vprašam in mi rečejo — da, rečejo to zato, ker si tega želijo. Če pa iz kakršnega koli razloga ne privolijo, so mi prav tako hvaležne, vsaj za vprašanje.«

Kakšna sramota! Kakšna ostudnost! Čemu ga ni pobil na tla, tega fantlina? Kajti oboje, Martin in Arizaleta sta dobro vedela, na koga meri pogovor. Martin ni mogel preboleti, da je njegov najboljši prijatelj pahnul v sramoto tudi njega in ne samo njegove sestre. Sredi teh razmišljanj je navsezadnje zaspal.

Naslednjega dne se je zbudil zelo pozno. V spanju ga je tlačila mora, ki so ji bili poleg nesreče in sramote, ki jo je povzročil Claritin pobeg, vzrok tudi številni kozarci, ki jih je izpraznil prejšnji večer. Umil se je, si del na glavo obkladek s kolonsko vodo, užival v slastnem občutju, ko so se mu počasi bistrili možgani in se slednjič pričel briti. Nenadoma pa se je zavedel okoliščin, v katerih je tičal. Kaj zato, če se obrije, ko pa ne more na cesto!

In naenkrat je resnični Martin Garces, vsakdanji Martin Garces doumel nesrečo, ki jih je bila zadela. To je pomenilo, da se ne more prikazati na cesto, to je pomenilo, da je prikrajšan za dopoldansko postajanje na Bolívarjevem trgu, v kinematografu, ali za vožnjo z avtomobilom vzdolž Rajskega bulvara! To je pomenilo konec njegovemu nočnemu pohajko-

vanju, to je pomenilo, da se mora izogibati svojih nekdanjih prijateljev, biti živ zakopan, pozabljen, morda za vedno — o, kakšna sramota!

Prihod njegove matere je prekinil ta samogovor obžalovanja samega sebe. Užaloščena in trpeča žena z od solz in nespečnosti vnetimi očmi, se mu je vrgla na prsi in izbruhnila v jok.

»Za božjo voljo, nikar, sin! Le kako sploh moreš pomisliti na kaj takega, Martin. Bogu tvoje dejanje ne bi bilo po volji!«

»Toda, mama, pomisli, pomisli na sramoto! Menda ne misliš, da jo bom kar mirno prenašal.«

»Oh, sin moj, samo povečal bi še naše skrbi. Umorilo bi me, če bi se poskušal maščevati.«

»Torej naj mirno prenašam, ko nas bodo zasmehovali? Ne, mama, kar zahtevaš, je nemogoče. To je žalitev moje moštosti! Žalitev! Razumeš?«

Ko so te besede privrele iz njega, je bil Martin prepričan, da so resnične in zares plemenite in zato je še z večjo vneto začel deklamirati naprej: »Moje življenje je uničeno, moje življenje je uničeno! Razumeš, mama, moje življenje je uničeno!« Ker pa moški niso niti slabi niti dobri in se jim včasih tudi kaj posreči, se je tudi Martinu zdaj porodila hvalevredna misel in z junaško samoodpovedjo je rekel materi: »Ustrelil se bom!«

Uboga žena je znova planila v še bolj presunljiv jok, se oklenila sina, kot bi ga hotela obvarovati te pregrešne misli in ga nazadnje hitela prepričevati: »Martin, z očetom sva vso noč premišljevala, kaj naj storimo. Oče in jaz dobro veva, da ne moreš ostati v mestu in zato sva sklenila, pa če bi morala dati vse do zadnje pare, da te pošljeva v Evropo, dokler se stvar malo ne poleže. Poslušaj me, Martin, usliši naju in nikdar ne večaj najinega gorja z mislijo na maščevanje.«

Za Martina vsa razkazovanja, občudovanja deklet, pijančevanje in širokoustenje s prijatelji, ves njegov sloves in njegova sramota naenkrat niso imeli nobenega pomena več. V hipu so se izpolnile njegove najbolj tihe želje, v katere še sam s svojim samoprepričevalnim darom ni mogel verjeti, izpolnila so se njegova pričakovanja! Evropa, Evropa, po kateri je tako hrepenel, mu je bila zdaj tako blizu, da je imel občutek, da že stoji na njenih tleh. Mati ga je ves ta čas s strahom in obenem s plašnim pričakovanjem opazovala. Martin se je nenadoma obrnil k njej, povsili glavo, globoko zavzdihnil in rekel z glasom človeka, ki se nesebično žrtvuje za blagor drugih: »Naj bo, mama. Ne maram, da bi še bolj trpela. Lahko poveš očetu, da bom spoštoval njegovo željo in čimprej odpotoval.«

MISLI

● Pred ženitvijo sem imel šest teorij za vzgojo otrok. Zdaj imam šest otrok, pa nobene teorije.

(E. Rochester)

● Dobrota je stroj za izdelovanje nehvaležnosti.

(M. Zamacois)

● Dolgčas nam v življenju ni zoprn; strahovito pa nam je zoprn pomikanje dolgčasa.

(J. Renard)

● Vsi tisti, ki izgledajo neumni, so tudi zares: k temu pa še polovica tistih, ki ne izgledajo tako.

(De Quevedo)

● Revščina je bolezen, ki postane, če je ne ozdraviš med dvajsetim in tridesetim letom, kronična.

(E. Giovannetti)

● Blagajnik je angel varuh, ki čisto uporablja krila.

(P. Veron)

● Prišel sem do prepričanja, da bi se morale vse ženske poročiti, moški pa ne.

(B. Disraeli)

J. Hans Rössler:

Soproog je prispel

Nikoli ne more biti človek dovolj previden, še zlasti ne, če potuje skozi ta veliki svet. To je izkusil naš prijatelj Hans Petermann.

Junaško, skoraj drzno, kot se to spodobi mladim ljudem, se je nekega popoldneva približal mladi dami na sprehajališču nekega sanatorija in vprašal:

»Ste drevi prosti, gospodična?«

Mlada žena je odklonilno zatresla z glavo, potem pa z glasom, ki je še vedno precej obetal, dodala:

»Nisem gospodična.«

»Ne?«

»Ne.«

»Škoda.«

»Morda.«

»Ste poročeni?«

»Da.«

»In kje je vaš soprog?«

»Ostal je doma. Sama sem tukaj.«

Hans občuti, da bi tukaj lahko uspel, zato nadaljuje:

»Potem bi lahko...«

Mlada žena se zresni.

»Ne. Nikakor. Provič, takih stvari sploh ne počenjam, in drugič, ves sanatorij ve, da sem poročena in da sem tukaj brez moža. Kaj bi porekli ljudje, če bi me nankrat videli z vami?«

»Lahko bi dejali...«

»Kaj?«

»No... Recite jim, da sem jaz vaš soprog in da sem vas nenadoma obiskal.«

Mlada dama je obstala.

»Odlična ideja, mladi prijatelj!«

Potem se je nasmebnila in odločno odkimala.

»Nemogoče! Povsem nemogoče!«

Toda kljub temu je bilo mogoče.

Po dveh, treh urah se je Hans s kovčkom v roki pojavil v hotelu, kjer je že tri tedne prebivala mlada dama in vprašal vratarja: »Ali mi je soproga priskrbel sobo?«

»Da. V drugem nadstropju.«

»Hotel bi s soprogo večerjati na terasi,« je nagovoril natakarja, »lahko?«

»Na žalost, to je nemogoče.«

»Morda ni prostih miz?«

»So. Gospa vam je rezervirala mizo, toda pravkar je odpotovala.«

»Odšla?« je ponovil Hans.

»Da.«

»Ali mi ni pustila nobenega sporočila?«

»Je. Pustila vam je neplačan hotelski račun za tri tedne, ki jih je prebila tukaj. Rekla mi je, izterjajte račun od mojega moža. Danes zvečer naj bi prispel sem.«

temu, da se Martin ni hotel ukvarjati z njo, ga je misel venomer vznemirjala in se mu slednjič v vsej svoji zoprnosti razgalila v zavesti. Zavedel se je, da se ga je Arizaleta izogibal zato, ker je dvoril njegovi najmlajši sestri Clariti.

Sam ju je bil zasačil neke noči, ko sta klepetala pod oknom njegovega doma. Zaradi te gotovosti ni vedel, kako naj se pravzaprav obnaša do Arizaleta. Misel na to, da bi tak civiliziran človek, kakršen je bil on, igral vlogo razžaljenega in jeznega brata, se mu je zdela neznansko smešna, hkrati pa se je zavedal, da bi ko bi poskušal še naprej nadaljevati prijateljski odnos z njim kakor nekoč, bilo to zelo mučno.

»Za hudiča vendar! Sicer pa to ni moja stvar. To naj kar stari uredi, naj on pazi na dekleta. Saj je odgovoren zanje.«

Odgovoren? Zakaj prekleto bi moral biti sploh kdo odgovoren? Arizaleta je vendar gentleman. — Hm! Arizaleta — Skomignil je z rameni, kot bi se hotel otresti težke neugodnosti, ki je bila tako nasprotna bistvu njegovega caracaškega temperamenta. »Ni moja stvar mešati se v to reč. Nobene pravice nimam —.« Kot vsak dober Venezuelčan je zamenjal pojem dolžnosti s pojmom pravice,

neli po pločniku ter odmevali v polnočni tišini, in ker je bil nesposoben kakršnikoli intelektualnih bistroumnosti, je rad poslušal topotanje, ki ga je povzročala njegova hoja po samotnih ulicah. Vzbujalo mu je pečet ob-čutek, da s svojih osebnostjo daje pečat duhu svojega rojstnega mesta, katerega veseli, prešerni značaj, ves iskriv od duhovitosti in zlobnosti, je bil podoben njegovemu.

Martinu Garcesu je bil to eden najbolj očarljivih temeljev njegovega ponosa. Rad se je širokoustil, da je najčistejšega caracaškega rodu; ničesar ni jemal resno — bil je večen bah-čak, ki se je zapravljivo vdajal veselosti in velikopoteznemu življenju, razsipal denar z obema rokama in si tako pridobil naklonjenost vsakogar. Dokaz za to je bila njegova velika popularnost med šoferji, postopači in natakarji.

Lahko bi se družil tudi s hazarderji in zvodniki in če ta imena niso bila vtkana v njegov nimb, mu je misel na to vendar vznemirila možgane. Toda neka nenavadna sramožljivost — ena tistih isker, ki včasih za trenutek razsvetlijo najbolj mračna in zavožena življenja, in ki je bila morda minljivo geslo neke atavistične spodobnosti, speče v njegovi krvi — ga je odvrnila od tega in v opravičevanju samega sebe si je dejal: »Saj imam

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objava — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 8. 8.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Popoldanski koncert — 18.00 Gledališka in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.00 Salzburgske slavnostne igre.

Nedelja, 9. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 V vseh tonovskih vrstah — 11.00 Dopoldanski koncert v zelenem — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.05 Sama veselje z glasbo — 19.00 Šport — 20.10 Shakespeare in kategorija časa — 21.20 Ob lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 10. 8.: 8.00 Pisemstvo domovine — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kafič — 16.00 Ljudska glasba — 16.55 Kulturne vesti — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 40 let radio — 20.15 Pri praprebivalcih Avstralije — 20.30 Za mesto in deželo — 21.30 Koroški hišni koledar.

Torek, 11. 8.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Operni koncert — 18.00 Koroška avto-moto revija — 18.25 Ce

Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Salzburgske slavnostne igre: Mozartova opera „Lucio Silla“ — 22.15 Plesna glasba.

Torek, 11. 8.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Prosimo, prav prijazna — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Pomembni orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Živa epika na Balkanu — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Cas žetve v pesmi — 20.30 Robert Stolz dirigira — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 12. 8.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.40 Lepa pesem — 19.30 Igra not v večernem velru — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 13. 8.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Veselo je popolno življenje — 13.30 Komorna glasba avstrijskih komponistov — 14.15 Znani orkestri — 14.35 Sprememba mojnih stvari — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Okoli operete — 21.00 Smisel in nesmisel telefona — 22.15 Pesem prerije.

RADIO PROGRAM

mene vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 20.15 Groteske Arkadija Averčenska — 21.15 Večerni koncert.

Sreda, 12. 8.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.30 Zborovska glasba — 16.00 Glasba za mladino — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 Salzburgske slavnostne igre.

Četrtek, 13. 8.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Jutranja glasba — 14.15 Ura pesmi — 15.45 Koroške pesmi — 16.00 Jazz — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Oddaja Delavske zbornice — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zvenč alpska dežela.

Petek, 14. 8.: 8.00 Zvenč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Operni koncert — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 19.00 Slavnostne igre v Bregenzu vabijo — 20.30 Slavnostne igre v Bregenzu: „La Cenerentola“ (Pepelka), opera.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.00 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 8. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.45 Zabavni zvoki — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.40 Mednarodna radijska univerza — 19.30 Zandarmetija na obisku pri radio Linz.

Nedelja, 9. 8.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Melodijski lujski vodič — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbena pestrost — 11.00 Salzburgske slavnostne igre — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Glasbeni desert — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Glasba Johanna Straussa — 18.00 Evropska pot z glasbo — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Salzburgske slavnostne igre — 21.15 Štrup v hrani — 22.20 Komorna glasba.

Ponedeljek, 10. 8.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10

Petek, 14. 8.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Z veselimi igranjem — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Mi smo vedno veseli — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Ura pesmi — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Igra na gradu“, radijska igra — 21.00 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 8. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca; voščila — 18.25 Na dom obujaš mi spomin.

Nedelja, 9. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 10. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporreda. Zena in dom. 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 11. 8.: 14.15 Poročila, objave. Športni obzornik kot priprava na letne olimpijske igre v Tokiu.

Sreda, 12. 8.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite zagramo.

Četrtek, 13. 8.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.

Petek, 14. 8.: 14.15 Poročila, objave. Od pelka do pelka po naših krajih in pri naših ljudeh. Veliki imareni.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in polnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napevi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 8. 8.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 O otracih in zanje — 8.25 Iz koncertov in simfonij — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.30 Zabavna glasba iz Sovjetske zveze — 10.15 Jugoslovanski pevci popevk — 10.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Lahek opoldanski spored — 14.05 Ljubiteljem domačih napevov — 14.35 Voščila — 17.35 Vedri uvodni takti — 18.10 Prizori iz Verdijeve „Aida“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Lepe melodije — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Sobotni ples.

Nimm

Leitgeb

Platten

der Vorteil

liegt auf der Hand

Nedelja, 9. 8.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.20 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnila, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela izvajajo Partizanski invalidski pevski zbor — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Vedre melodije z zabavnimi orkestri — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Popularen popoldanski koncert — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Trnjulčica, balet — 21.00 Melodije v izložbenem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 10. 8.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Domače polke in valčki — 8.25 Tako pojo in igrajo v Soliji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Mladi pevci mladim poslušalcem — 9.30 S simfoničnimi plesi po domovini — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Domače melodije — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Godba na pihala — 17.05 Poletni sprehodi: obisk v narodnem gledališču v Pragi — 18.10 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Revija slovenskih izvajalcev zabavne glasbe — 20.30 Koncert mladih glasbenih umetnikov — 22.10 S popevkami po svetu.

Torek, 11. 8.: 7.15 Lahek koncertni spored za dobro jutro — 8.05 Jugoslovanski pevci popevk — 8.35 Mali vokalni in instrumentalni ansambli — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Glasbena oddaja za otroke — 9.47 Ciganske pesmi — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Mali koncerti lahke glasbe — 14.05 Ansambel Zagrebških solistov — 14.20 Nekaj slovenskih narodnih — 14.35 Voščila — 17.05 Poletni sprehodi z zabavnimi orkestri — 18.10 Koncert po željah poslušalcev — 20.20 Radijska igra — 21.01 Zvočne miniaturre — 21.20 Glasbeni večeri — 22.10 Plesna glasba.

Sreda, 12. 8.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 9.00 Svet skozi sončna očala — 9.20 Zvočni mozaik — 10.15 Solistična instrumentalna zabavna glasba — 10.30 Clovek in zdravje — 10.40 Izbor starejše slovenske glasbe — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Domače melodije — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje skladbe starih mojstrov — 17.05 Poletni sprehodi z našimi solisti — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Iz naših studiev — 21.00 „Andre Chenier“, opera.

Četrtek, 13. 8.: 7.15 Zvočni kaleidoskop — 8.05 Odlomki iz slovenskih spevaiger — 8.25 Češkoslovaška zabavna glasba — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Vesela počitnice — 10.15 Z domačih opernih odrov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Z jugoslovanskimi pevci popevk — 14.05 Švedske in finske narodne — 14.20 Iz albuma z zabavnimi melodijami — 14.35 Voščila — 15.40 Meditacija in humoreska — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih revijah evropskih središč — 18.10 Turistična oddaja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Orkester Zagrebške filharmonije.

Petek, 14. 8.: 7.15 Od uverture do finala — 8.05 Majhni zabavni ansambli — 8.35 Glasbeni sprehod po Jugoslaviji — 9.00 Pionirski tehnik — 9.30 Slovenski pevci popevk — 10.15 Igra pihalni orkester ameriške mornarice — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.35 Domače melodije — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Pojo mla-

dinski zbori — 17.05 Poletni sprehodi s pevci popevk — 18.10 Promenadni koncert — 20.30 Pesmi slovenskih skladateljev — 20.50 Arena za virtuale — 21.15 O morju in pamarščakih — 22.10 Plesna glasba.

RADIO TRST

Sobota, 8. 8.: 11.45 Ameriški odmevi — 12.15 Prvi vzpon na najvišji vrh Alaske — 15.00 Za avtomobiliste — 15.30 „Ljubo češnjevo drevo“, radijska idila — 18.30 Slovenski in jugoslovanski skladatelji — 19.15 Počitniška srečanja — 20.45 Komorni zbor iz Celja — 21.00 Vabilo na ples — 22.00 Simfonične pesnitve.

Nedelja, 9. 8.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski zbori — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.00 Zlata risanka — 16.00 Mojstri groze — 17.30 Popoldanski ples — 18.30 Kino včeraj in danes — 21.00 Folklor z vsega sveta.

Ponedeljek, 10. 8.: 12.15 Iz slovenske folklorne — 18.30 Sodobna italijanska glasba — 18.55 Tržaški in gorški pianisti — 19.15 Iz lovčevih zapiskov — 21.00 Bellini: Mesečina, opera.

Torek, 11. 8.: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci — 12.15 Zenski liki — 18.30 Simfonična dela Richarda Straussa — 18.50 Gostovanje solistov v Trstu — 19.15 Pripovedke o narodnih junakih — 22.55 Sodobna simfonična glasba.

Sreda, 12. 8.: 11.45 Glasbena popotovanje po Evropi — 12.15 Pogled na svet — 18.30 Orkester v osemnajstem stoletju — 18.55 Slovenski romantični samospeli — 19.15 Tržaška gledališča — 21.00 Simfonični koncert orkestra Italijanske radiotelevizije.

Četrtek, 13. 8.: 11.45 Mali ansambli — 12.15 Popotovanje po Italiji — 17.20 Iz albuma lahke glasbe — 18.00 Pevski zbori Julijske Benečije in Furlanije — 18.30 Kvarlet v dvajsetem stoletju — 19.15 Prazgodovina naše dežele — 21.00 „Evstahijev cvel“, enodejanka — 22.30 Slovenski in jugoslovanski solisti.

Petek, 14. 8.: 11.45 Naš juke-box — 12.15 Zena in dom — 18.30 Najlepe romantične simfonije — 19.15 Jadransko morje — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 8. 8.: 19.00 Poročila — 19.05 Stari hotel — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Sladka dunajska glasba — 21.00 Cas v sliki — 21.20 Kriminalni film.

Nedelja, 9. 8.: 15.00 Evropsko prvenstvo v veslanju — 17.00 Za otroke — 17.25 Svet mladine — 17.55 Za družino — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.30 Eden kot ti in jaz — 20.00 Poročila in športni komentar — 20.15 Prenos poletnih iger v Spillatlu ob Dravi, nato poročila.

Ponedeljek, 10. 8.: 19.00 Poročila — 19.03 Aktualni šport — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Moja žena Suzana — 20.30 Evropska smer 2000 — 21.25 Cas v sliki.

Torek, 11. 8.: 19.00 Poročila — 19.05 „Črni kralj“, lutkovni film — 19.30 Cas v sliki — 20.00 „Brez župana ne gre“ — 20.50 Mestni pogovori — 21.50 Cas v sliki.

Sreda, 12. 8.: 17.00 Za otroke: Pavliha — 17.45 „Piccolo“, risanka — 17.55 Za otroke: športni ABC — 19.03 Slika iz Avstrije — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Denar ne osrečuje, kriminalni film — 21.25 Cas v sliki.

Četrtek, 13. 8.: 19.00 Poročila — 19.03 Curd Jürgens pripoveduje — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Zadnje maske — 20.45 Prometni razgled — 21.15 Cas v sliki.

Petek, 14. 8.: 19.00 Poročila — 19.03 Trg ob koncu tedna — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Priznanja pustolovca Felixa Krulla — 21.40 Cas v sliki.

13. AVSTRIJSKI LESNI SEJEM

Koroški sejem Celovec

120.000 m²
moderno
urejenega
razstavnega
prostora

Mednarodna
udeležba
iz 19 držav

Pojasnila:
sejemska
direkcija Celovec,
Valentin-Leitgeb-
Strasse 11,
tel. 31-79, 66-80
66-20

6.-16. avgust 1964

Popusti (za osebni in blagovni promet) na avstrijskih zveznih železnicah in na železnicah v Bolgariji, Danski, Nemčiji, Finski, Franciji, Grčiji, Italiji, Jugoslaviji, Luksemburgu, Norveški, Romuniji, Švici, Češkoslovaški in Madžarski 25 %, Švedski 35 %, Portugalski 20 %.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lavra Položnik; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiskal: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.